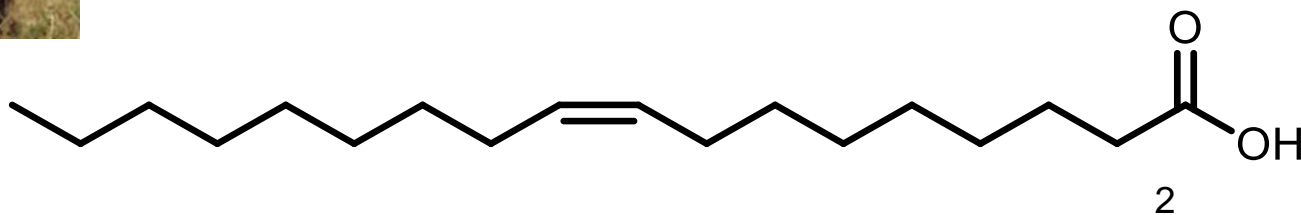
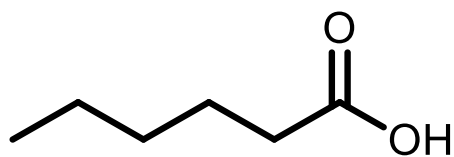
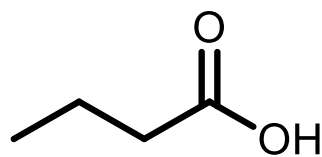
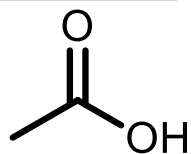
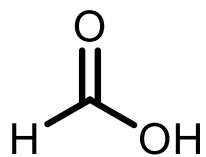
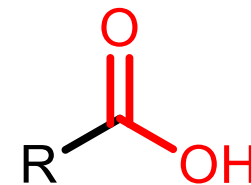
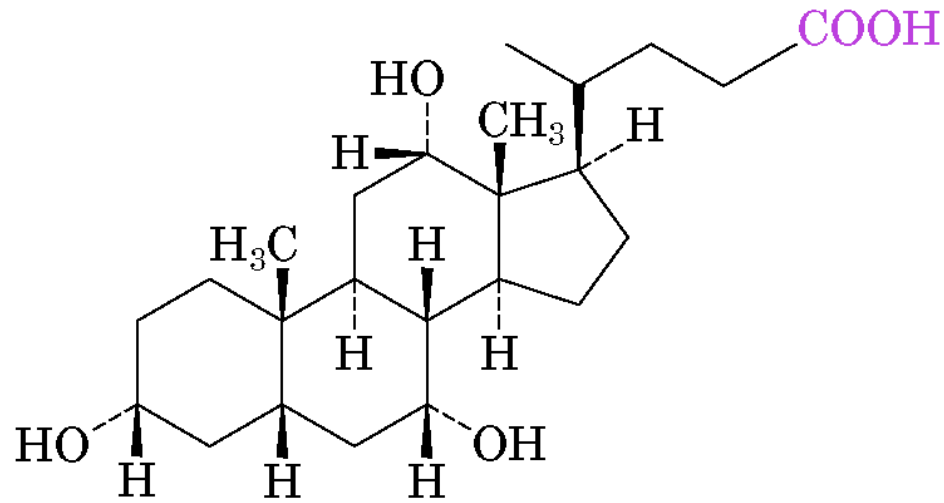

ΚΕΦ.20. ΚΑΡΒΟΞΥΛΙΚΑ ΟΞΕΑ & ΝΙΤΡΙΛΙΑ

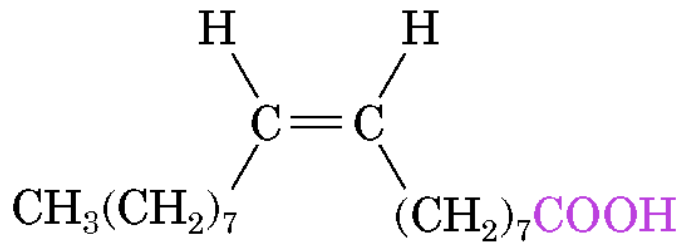
ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2024

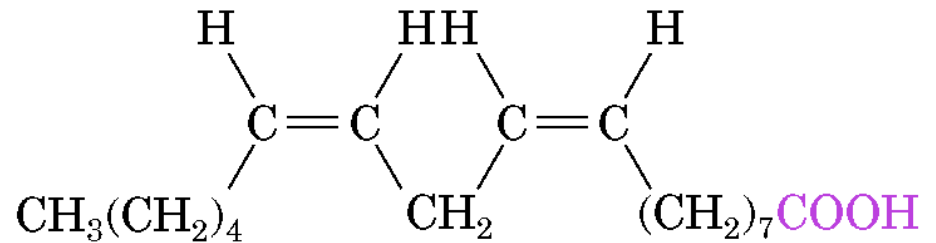
Λειτουργική ομάδα	Δομή	Κατάληξη ονομασίας
Καρβοξυλικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{OH} \end{array}$	-ικό οξύ (-καρβοξυλικό οξύ)
Αλογονίδιο οξέος	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{X} \end{array}$	-υλο αλογονίδιο (-καρβονυλο αλογονίδιο)
Ανυδρίτης οξέος	$\begin{array}{c} \text{O} \qquad \text{O} \\ \parallel \qquad \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{O}-\text{C}-\text{R} \end{array}$	ανυδρίτης
Αμίδιο	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{NH}_2 \end{array}$	-αμίδιο (-καρβοξαμίδιο)
Εστέρας	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}-\text{C}-\text{OR}' \end{array}$	-ικό αλκύλιο (καρβοξυλικό αλκύλιο)
Νιτρίλιο	$\text{R}-\text{C}\equiv\text{N}$	-ονιτρίλιο (-καρβονιτρίλιο)

Χολικό οξύ

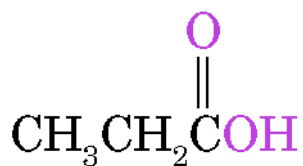

Ελαϊκό οξύ

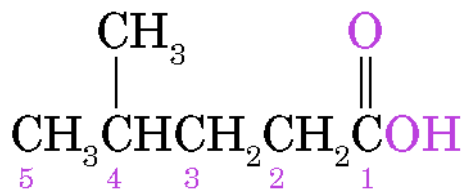

Λινελαϊκό οξύ

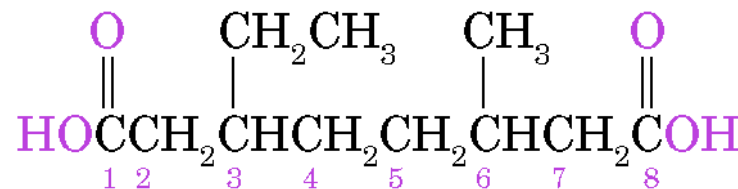
20.1

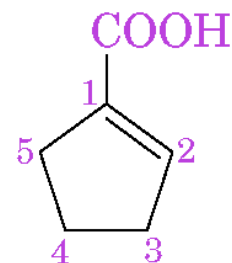
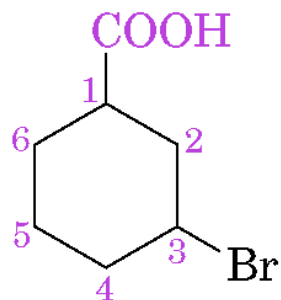
Προπανοϊκό οξύ

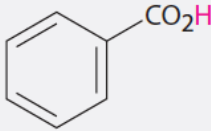
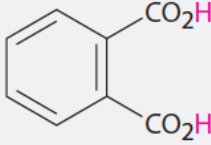
4-Μεθυλοπεντανοϊκό οξύ

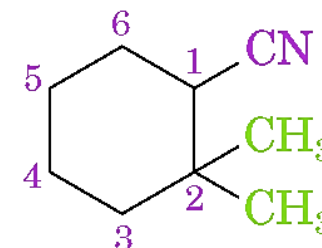
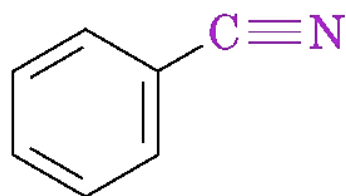
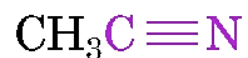

3-Αιθυλο-6-μεθυλοοκτανοδιοϊκό οξύ

ΠΙΝΑΚΑΣ 20-1 Εμπειρικές ονομασίες ορισμένων καρβοξυλικών οξέων και ακυλομάδων

Δομή	Ονομασία	Ακυλο ομάδα	Δομή	Ονομασία	Ακυλο ομάδα
HCO_2H	Φορμικό	Φορμυλο	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \\ \text{CH}_3\text{CCO}_2\text{H} \end{array}$	Πυροσταφυλικό	Σταφυλοϋλο
$\text{CH}_3\text{CO}_2\text{H}$	Οξικό	Ακετυλο	$\begin{array}{c} \text{OH} \\ \\ \text{HOCH}_2\text{CHCO}_2\text{H} \end{array}$	Γλυκερικό	Γλυκεροϋλο
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Προπιονικό	Προπιονυλο	$\begin{array}{c} \text{OH} \\ \\ \text{HO}_2\text{CCHCH}_2\text{CO}_2\text{H} \end{array}$	Μηλικό	Μηλοϋλο
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Βουτυρικό	Βουτυρυλο	$\begin{array}{c} \text{O} \\ \\ \text{HO}_2\text{CCCH}_2\text{CO}_2\text{H} \end{array}$	Οξαλοξικό	Οξαλοακετυλο
$\text{HO}_2\text{CCO}_2\text{H}$	Οξαλικό	Οξαλυλο		Βενζοϊκό	Βενζοϋλο
$\text{HO}_2\text{CCH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Μηλονικό	Μηλονυλο		Φθαλικό	Φθαλοϋλο
$\text{HO}_2\text{CCH}_2\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Σουκινικό	Σουκινυλο			
$\text{HO}_2\text{CCH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Γλουταρικό	Γλουταρυλο			
$\text{HO}_2\text{CCH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Αδιπικό	Αδιποϋλο			
$\text{H}_2\text{C}=\text{CHCO}_2\text{H}$	Ακρυλικό	Ακρυλοϋλο			
$\text{HO}_2\text{CCH}=\text{CHCO}_2\text{H}$	Μηλεϊνικό (cis)	Μηλεϊνοϋλο			
	Φουμαρικό (trans)	Φουμαροϋλο			
$\text{HOCH}_2\text{CO}_2\text{H}$	Γλυκολικό	Γλυκολοϋλο			
$\begin{array}{c} \text{OH} \\ \\ \text{CH}_3\text{CHCO}_2\text{H} \end{array}$	Γαλακτικό	Γαλακτοϋλο			

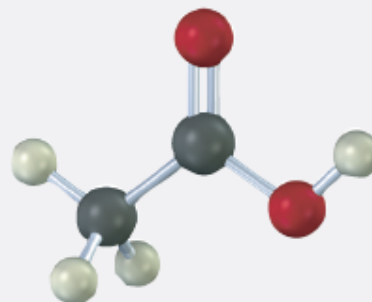
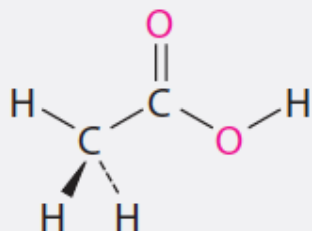
Ακετονιτρίλιο
(από το οξικό οξύ)

Βενζονιτρίλιο
(από το βενζοϊκό οξύ)

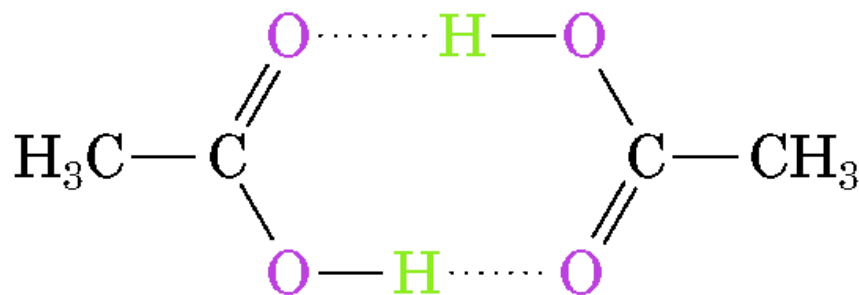
2,2-Διμεθυλοκυκλοεξανοκαρβονιτρίλιο
(από το 2,2-διμεθυλοκυκλοεξανο-
καρβοξυλικό οξύ)

ΠΙΝΑΚΑΣ 20-2 Φυσικές παράμετροι του οξικού οξέος

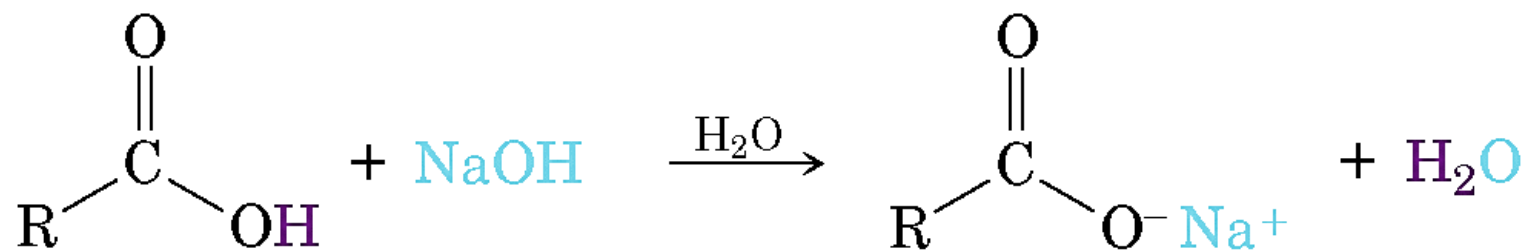
xray

Γωνία δεσμού (μοίρες)	Μήκος δεσμού (pm)
C–C=O	119
C–C–OH	119
O=C–OH	122

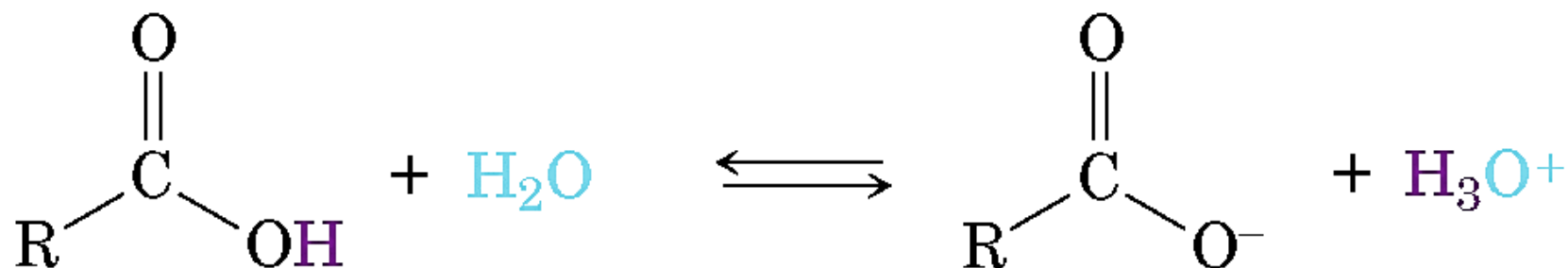

Διμερές οξικού οξέος

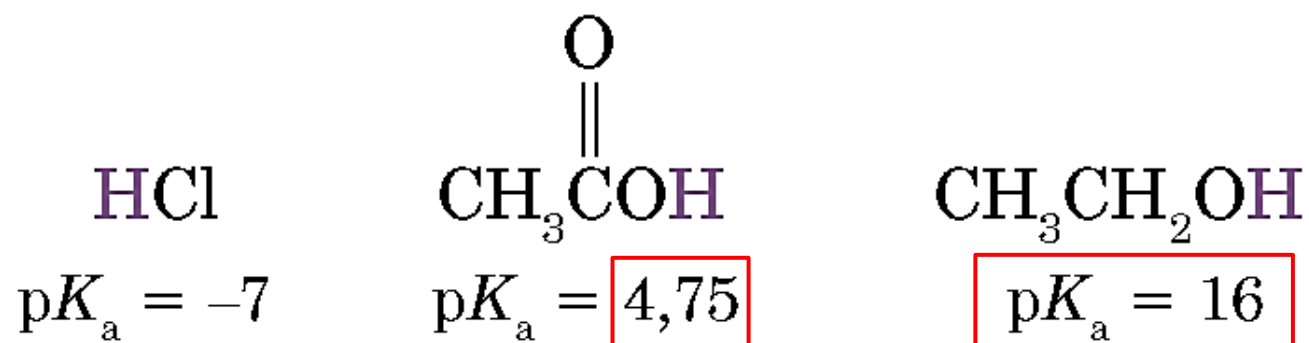
Καρβοξυλικό οξύ
(αδιάλυτο στο νερό)

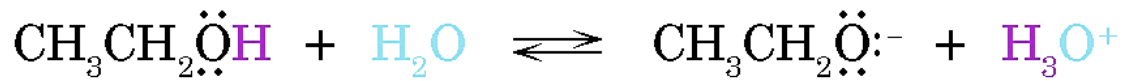
Άλας καρβοξυλικού οξέος
(ευδιάλυτο στο νερό)

ΠΙΝΑΚΑΣ 20-3 Οξύτητα ορισμένων καρβοξυλικών οξέων

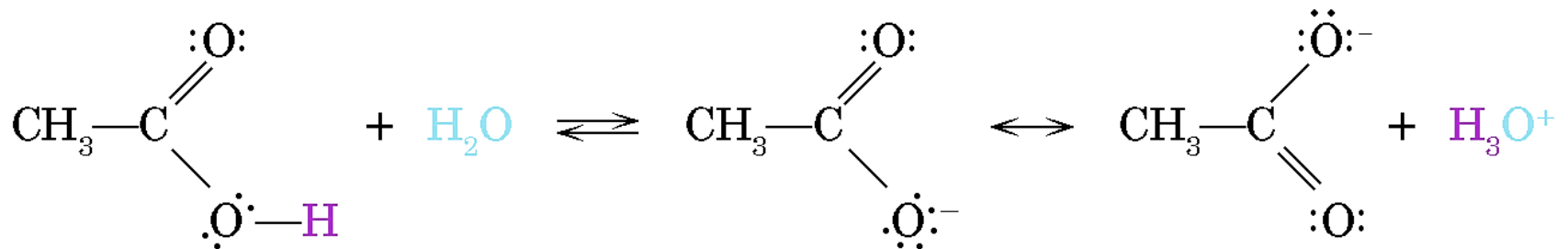
Δομή	K_a	pK_a	
CF_3CO_2H	0,59	0,23	 <p>Ισχυρότερο οξύ</p> <p>Ασθενέστερο οξύ</p>
HCO_2H	$1,77 \times 10^{-4}$	3,75	
$HOCH_2CO_2H$	$1,5 \times 10^{-4}$	3,84	
$C_6H_5CO_2H$	$6,46 \times 10^{-5}$	4,19	
$H_2C=CHCO_2H$	$5,6 \times 10^{-5}$	4,25	
CH_3CO_2H	$1,75 \times 10^{-5}$	4,76	
$CH_3CH_2CO_2H$	$1,34 \times 10^{-5}$	4,87	
CH_3CH_2OH (αιθανόλη)	(1×10^{-16})	(16)	

Αλκοόλη

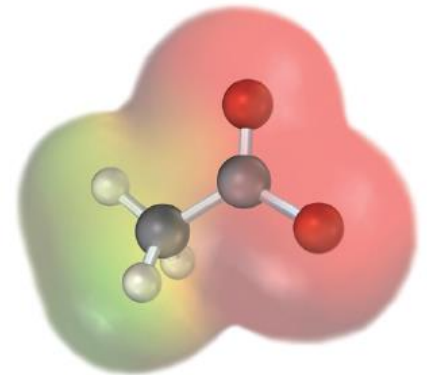
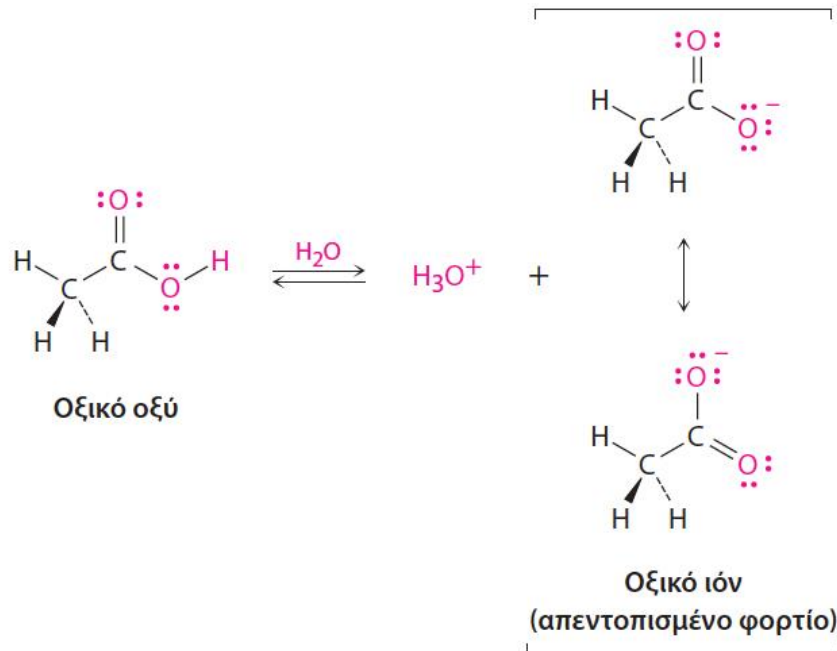
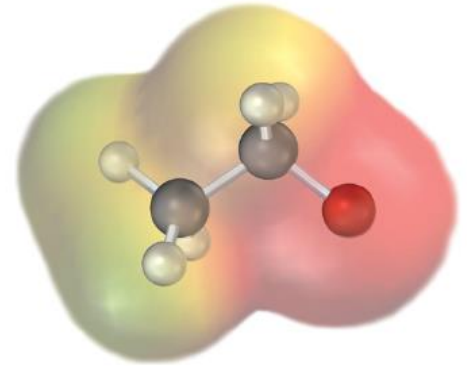
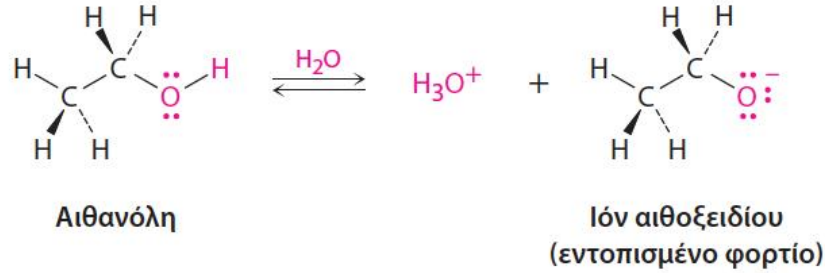
Μη σταθεροποιημένο
ιόν αλκοξειδίου

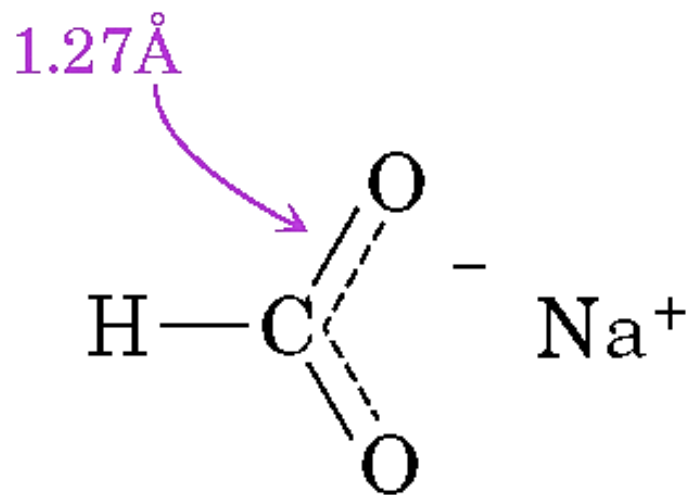

Καρβοξυλικό οξύ

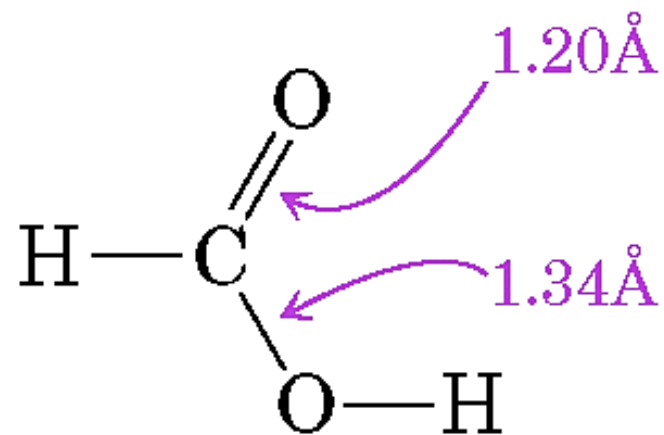
Σταθεροποιημένο λόγω συντονισμού καρβοξυλικό ιόν
(δύο ισοδύναμες δομές συντονισμού)

ΕΙΚΟΝΑ 20-1 Στο ιόν αλκοξειδίου το φορτίο εντοπίζεται σε ένα άτομο οξυγόνου και είναι λιγότερο σταθερό, ενώ στο ιόν καρβοξυλίου το φορτίο μοιράζεται εξίσου στα δύο οξυγόνα και επομένως είναι σταθερότερο.

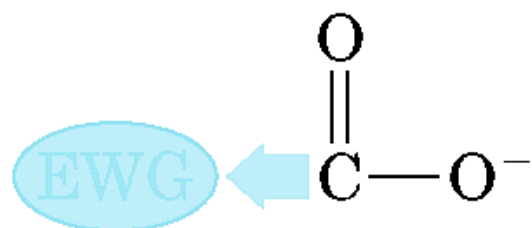
Φορμικό νάτριο

Φορμικό οξύ

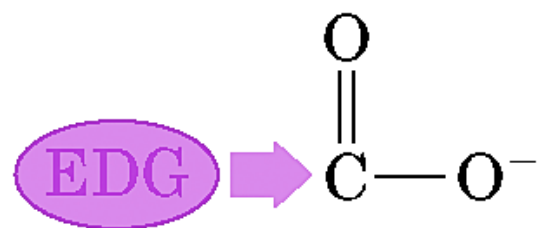
$$K_a = \frac{[\text{RCOO}^-][\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{RCOOH}]}$$

καὶ $\text{p}K_a = -\log K_a$

Ομάδα δέκτης ηλεκτρονίων
(Electron-withdrawing group)

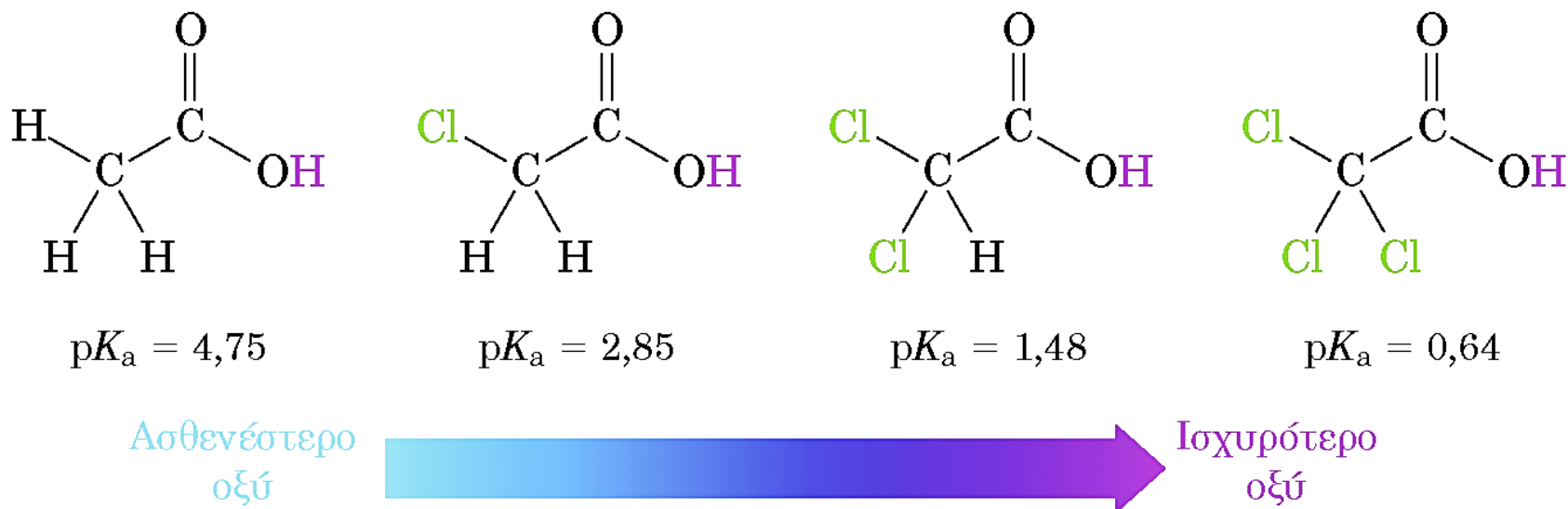
σταθεροποιεί το
καρβοξυλικό ιόν και
αυξάνει την οξύτητα (K_a)
του οξέος

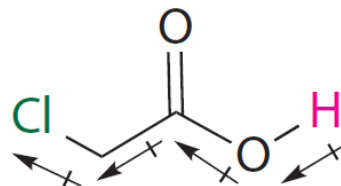
Ομάδα δότης ηλεκτρονίων
(Electron-donating group)

αποσταθεροποιεί το
καρβοξυλικό ιόν και
ελαττώνει την οξύτητα (K_a)
του οξέος

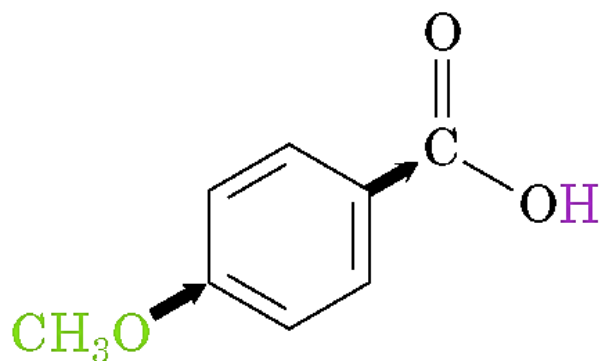

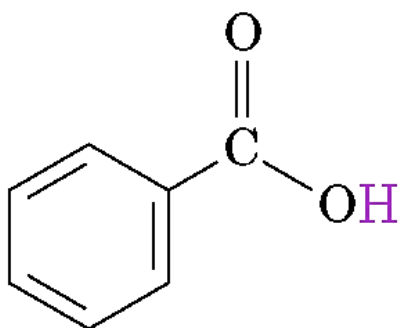
Σχήμα 20.3 Σχετικές οξύτητες των χλωροϋποκατεστημένων οξικών οξέων.

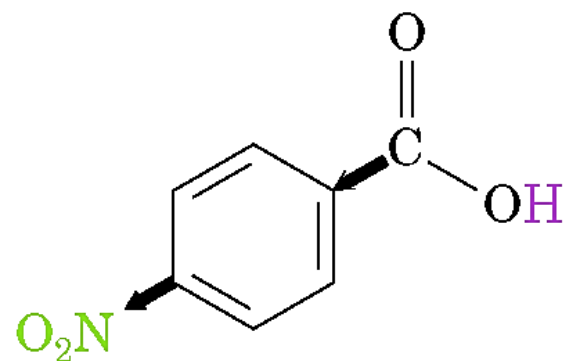
Το αποτέλεσμα της έλξης ηλεκτρονίων από το χλώριο που διαδίδεται μέσω των σ δεσμών αυξάνει τον θετικό χαρακτήρα του πρωτονίου του OH

p-Μεθοξυβενζοϊκό οξύ
($pK_a = 4,46$)

Βενζοϊκό οξύ
($pK_a = 4,19$)

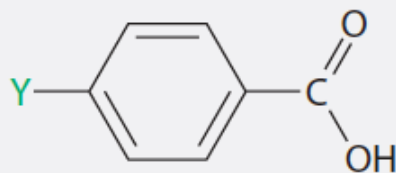
p-Νιτροβενζοϊκό οξύ
($pK_a = 3,41$)

Ασθενέστερο
οξύ

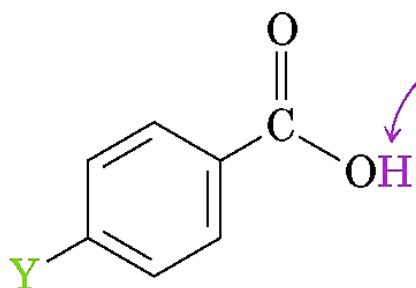

Ισχυρότερο
οξύ

ΠΙΝΑΚΑΣ 20-4 Επίδραση υποκαταστατών στην οξύτητα *p*-υποκατεστημένων βενζοϊκών οξέων

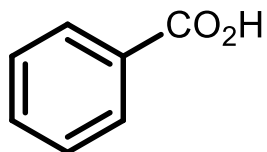
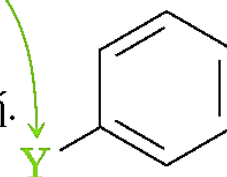

	Y	$K_a \times 10^{-5}$	pK_a	
<p>Ισχυρότερο οξύ</p> <p>Ασθενέστερο οξύ</p>	-NO ₂	39	3,41	} Απενεργοποιητές
	-CN	28	3,55	
	-CHO	18	3,75	
	-Br	11	3,96	
	-Cl	10	4,0	
	-H	6,46	4,19	
	-CH ₃	4,3	4,34	} Ενεργοποιητές
	-OCH ₃	3,5	4,46	
	-OH	3,3	4,48	

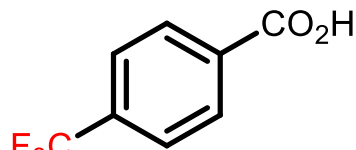

Βρίσκοντας την K_a
αυτού του οξέος...

... μπορούμε να
προβλέψουμε τη
δραστικότητα αυτού του
υποκατεστημένου βενζολίου
για ηλεκτρονιόφιλη προσβολή.

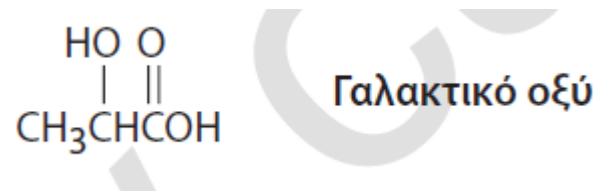
(pKa = 4,19)

(pKa = 3,6)

Η ομάδα $-CF_3$ είναι ενεργοποιητής ή
απενεργοποιητής σε μια ηλεκτρονιόφιλη
αρωματική υποκατάσταση;

20-6 Ποιο περιμένετε να είναι ισχυρότερο, το γαλακτικό οξύ που παράγεται στους καταπονημένους μυς ή το οξικό οξύ; Εξηγήστε

20-8 Η τιμή pK_a του *p*-κυκλοπροπυλοβενζοϊκού οξέος είναι 4,45. Είναι το κυκλοπροπυλοβενζόλιο περισσότερο ή λιγότερο δραστικό από το βενζόλιο ως προς την αντίδραση της ηλεκτρονιόφιλης βρωμίωσης; Εξηγήστε.

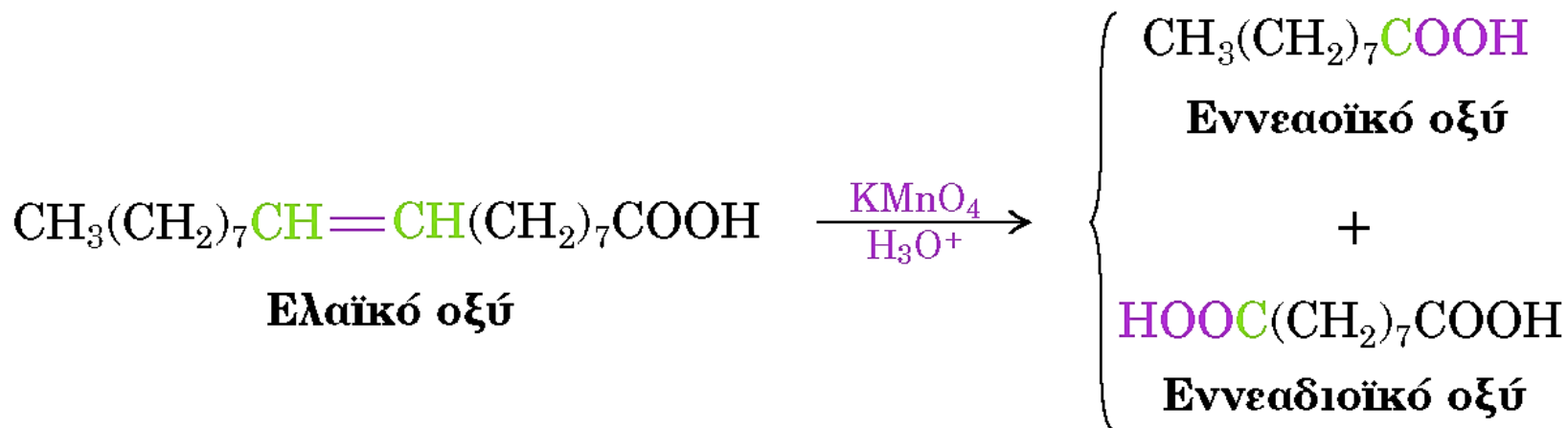
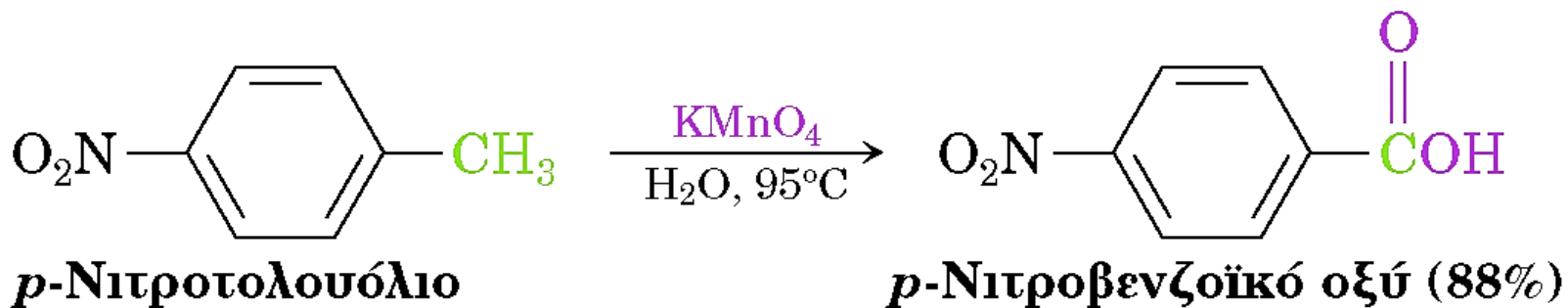

20-9* Κατατάξτε τις ακόλουθες ενώσεις κατά σειρά αυξανόμενης οξύτητας, χωρίς να συμβουλευτείτε πίνακες τιμών pK_a για την απάντησή σας.

(α) Βενζοϊκό οξύ, *p*-μεθυλοβενζοϊκό οξύ, *p*-χλωροβενζοϊκό οξύ

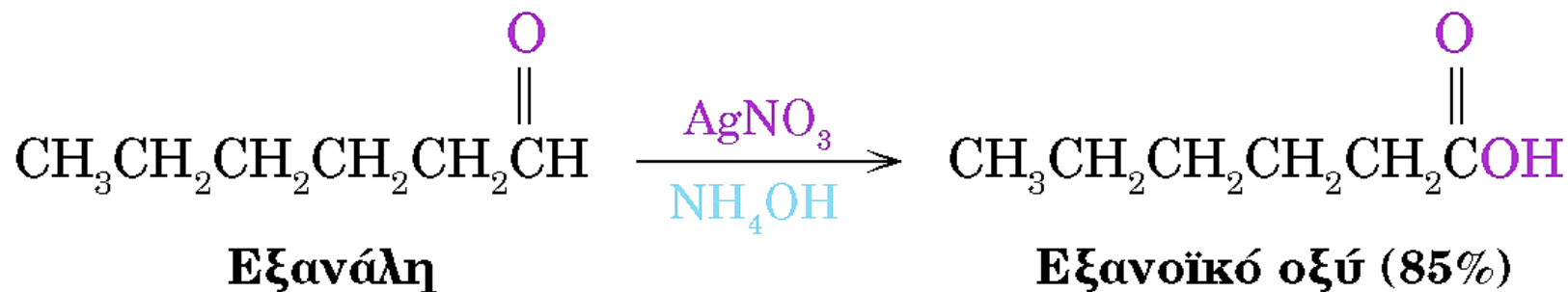
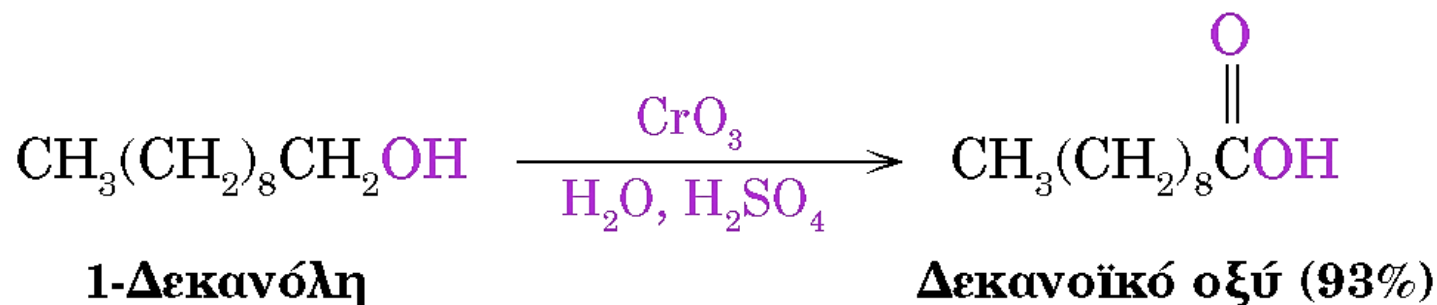
(β) *p*-Νιτροβενζοϊκό οξύ, οξικό οξύ, βενζοϊκό οξύ

οξείδωση ανθρακικής αλυσίδας

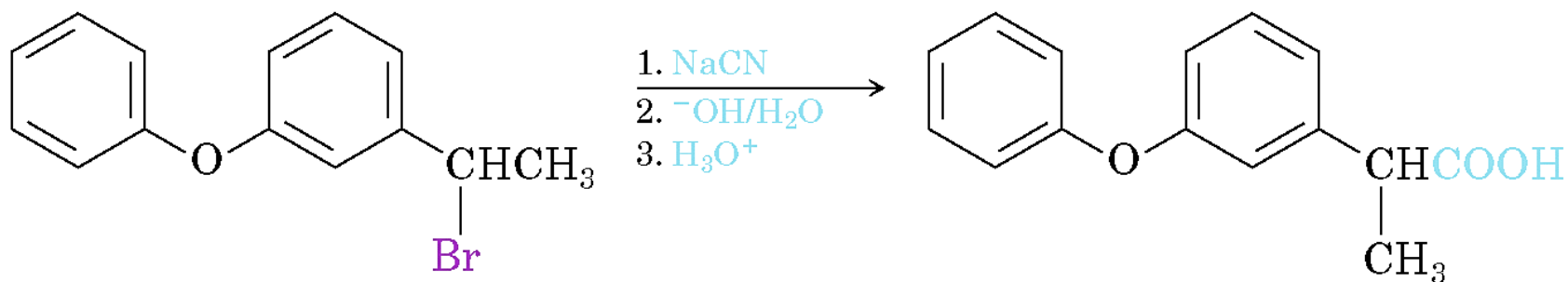

οξείδωση αλκοόλης/αλδεΐδης

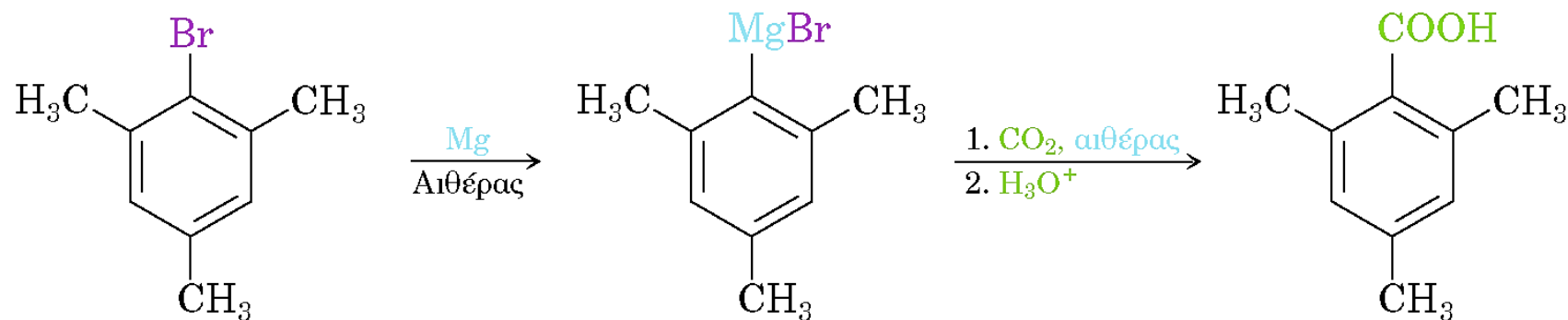

Υδρόλυση νιτριλίων

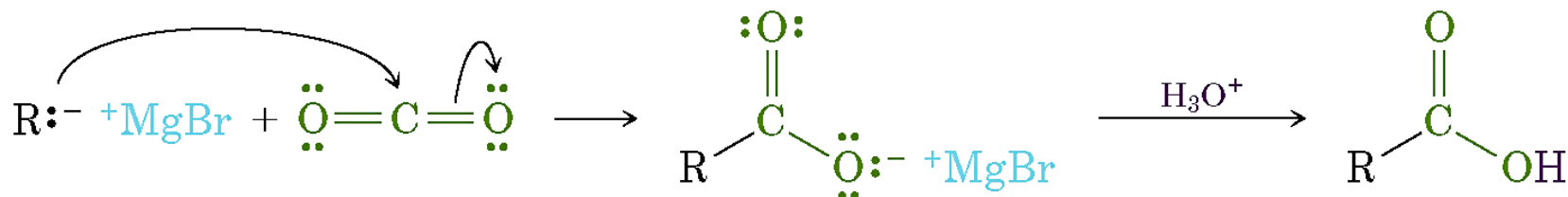
Φαινοπροφένη
(φάρμακο κατά της αρθρίτιδας)

καρβοξυλίωση αντιδραστηρίων Grignard

1-Βρωμο-2,4,6-τριμεθυλο-
βενζόλιο

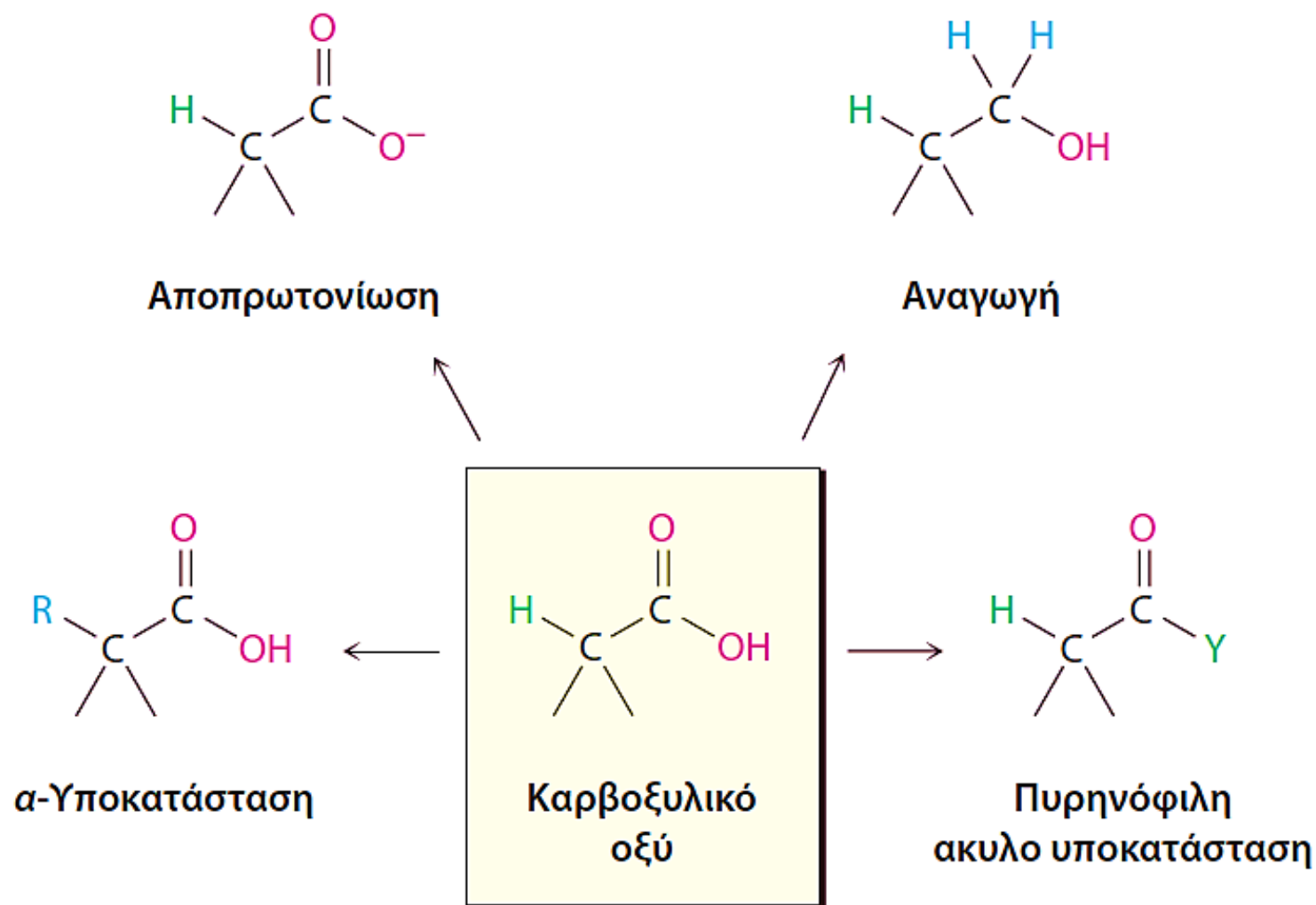
2,4,6-Τριμεθυλοβενζοϊκό οξύ
(87%)

20-10* Πώς θα παρασκευάσετε τα παρακάτω καρβοξυλικά οξέα;

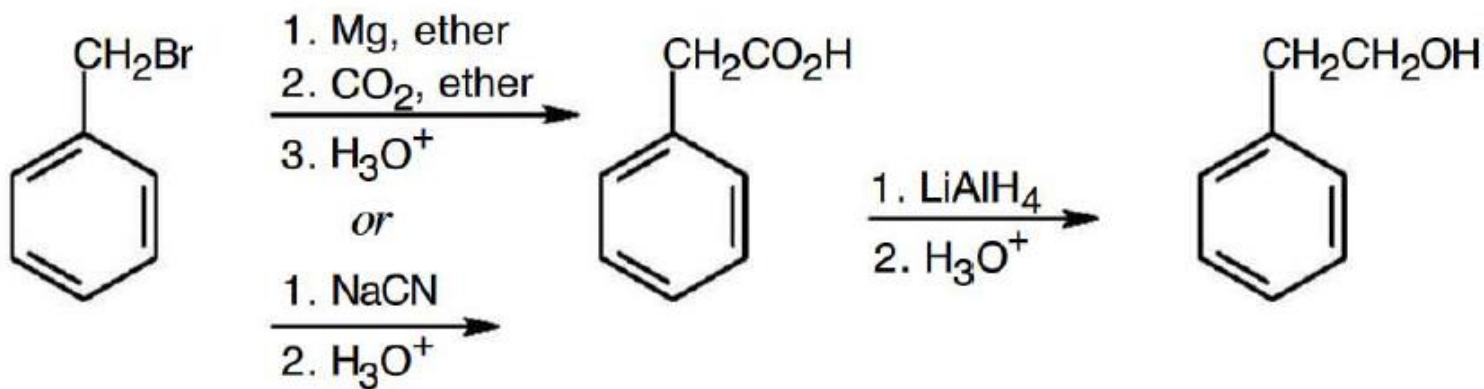
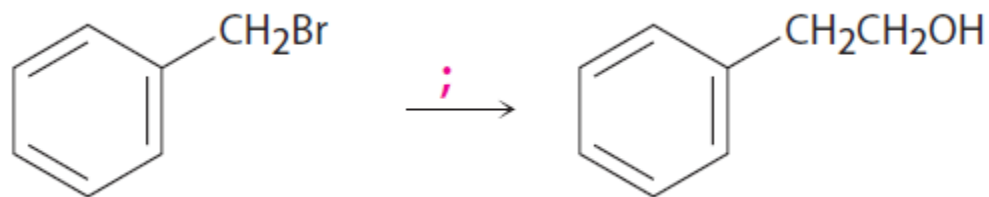
(α) $(\text{CH}_3)_3\text{CCO}_2\text{H}$ από $(\text{CH}_3)_3\text{CCl}$

(β) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$ από $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{Br}$

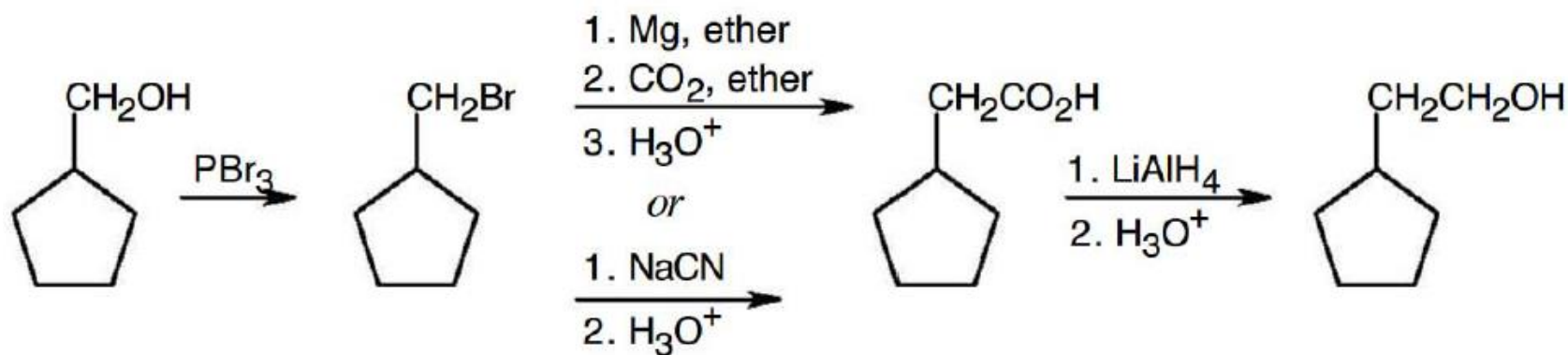
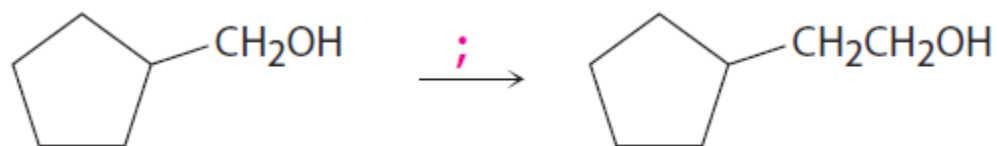

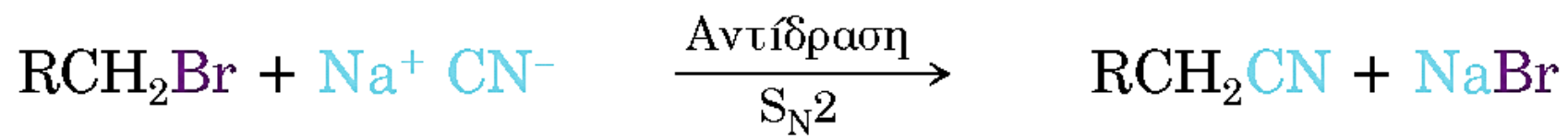
ΕΙΚΟΝΑ 20-2 Ορισμένες γενικές αντιδράσεις των καρβοξυλικών οξέων.

20-11* Πώς θα παρασκευάσετε τη 2-φαινυλαιθανόλη από βενζυλο βρωμίδιο; Απαιτούνται περισσότερα από ένα στάδια.

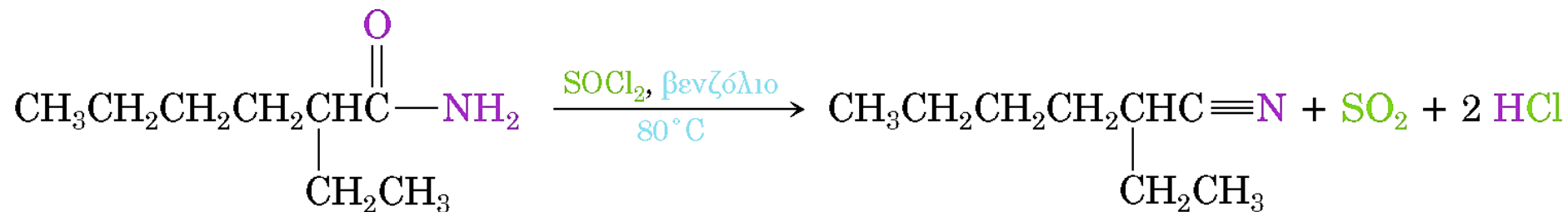
20-12* Πώς θα πραγματοποιήσετε την παρακάτω μετατροπή; Απαιτούνται περισσότερα από ένα στάδια.

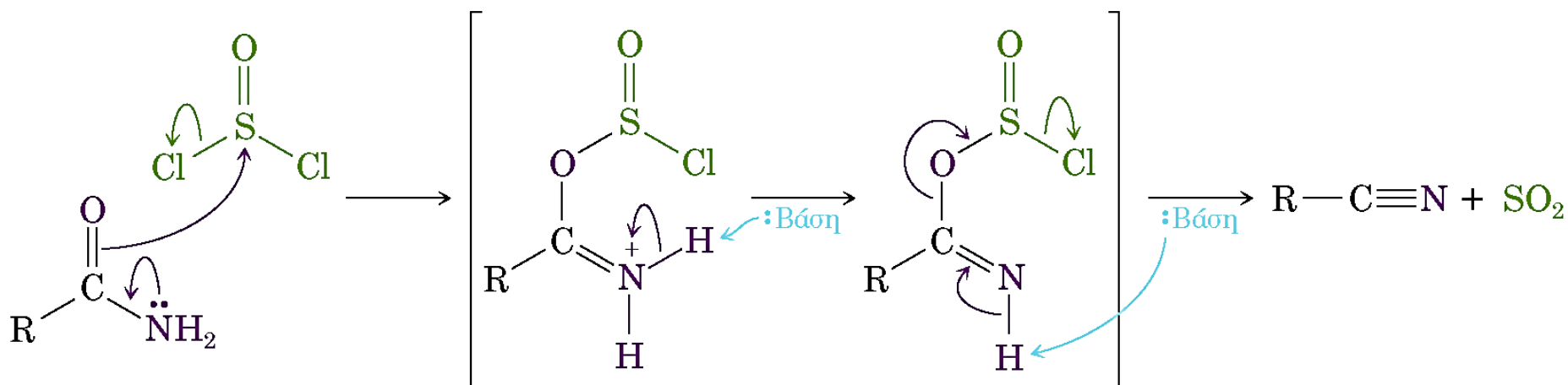

Παρασκευή νιτριλίων

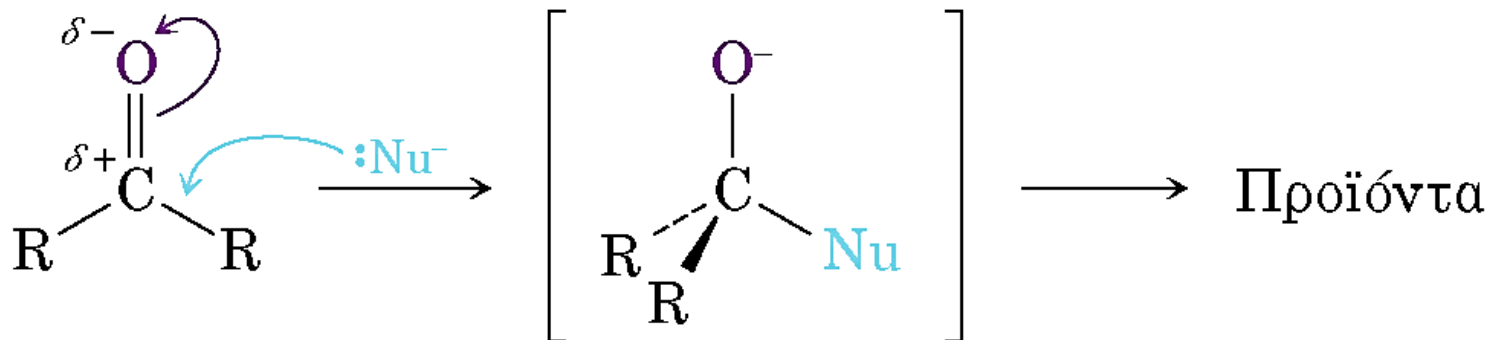
2-Αιθυλοεξαναμίδιο

2-Αιθυλοεξανονιτρίλιο (94%)

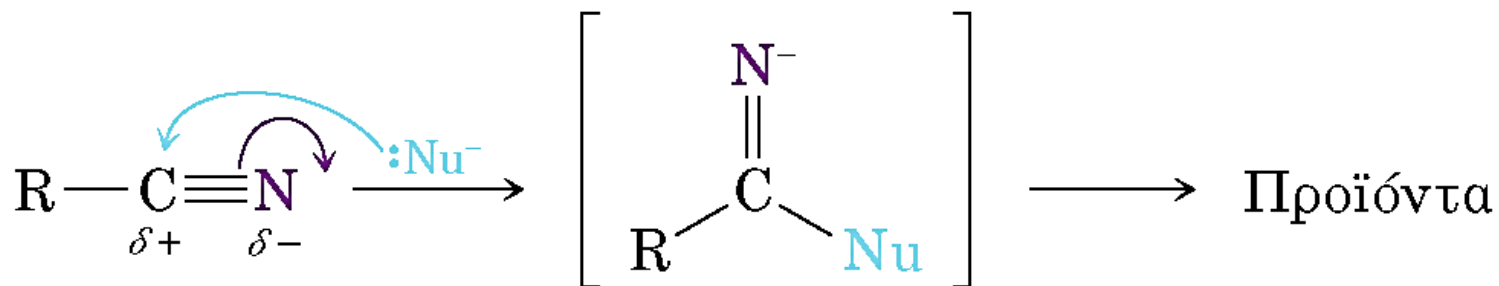

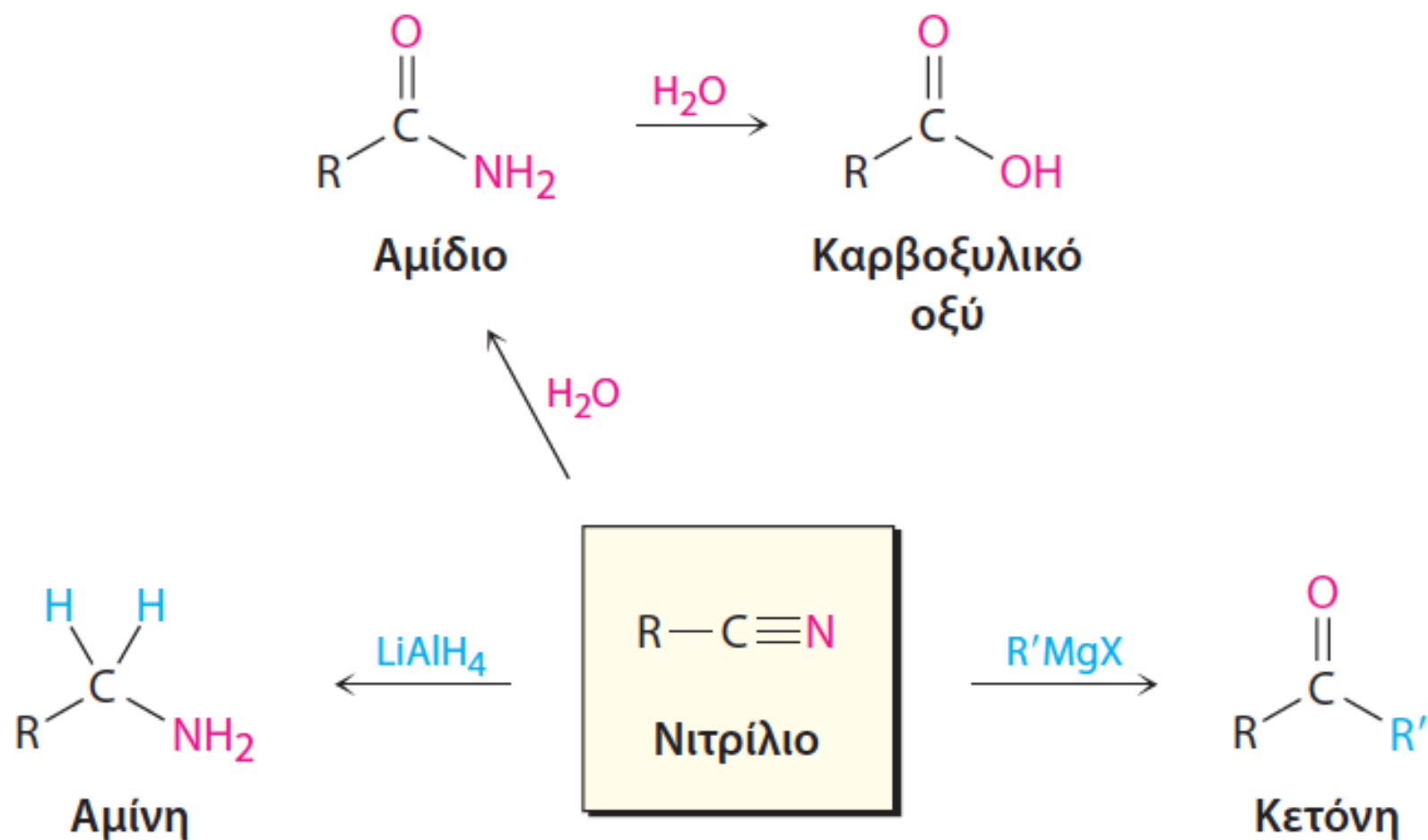
Αντιδράσεις νιτριλίων

Καρβονυλο
ένωση

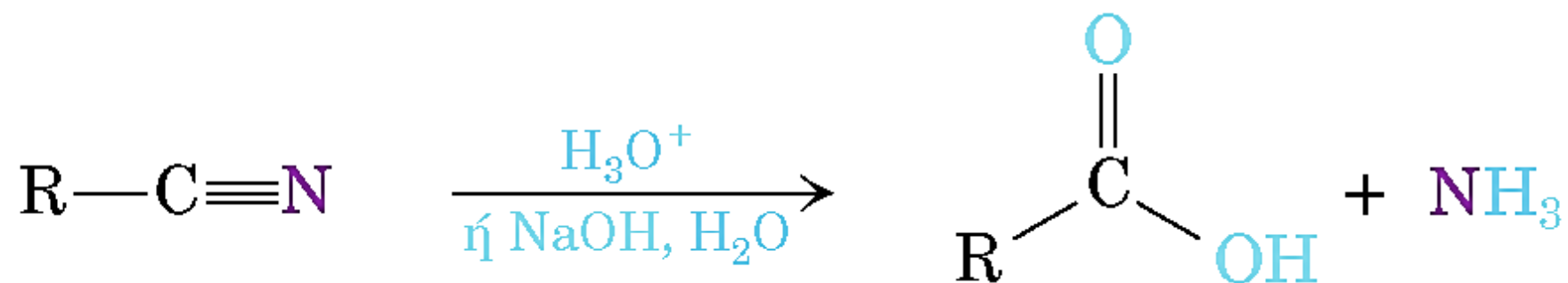
Νιτρίλιο

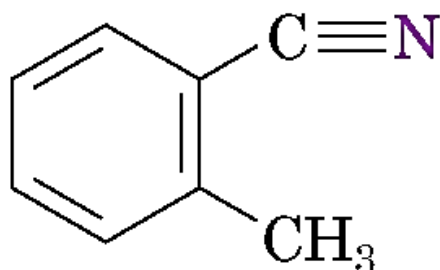

ΕΙΚΟΝΑ 20-3 Μερικές αντιδράσεις των νιτριλίων.

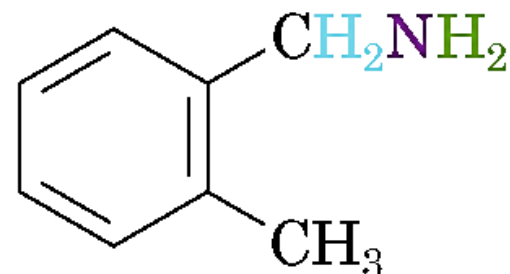
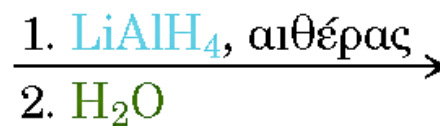
υδρόλυση νιτριλίων

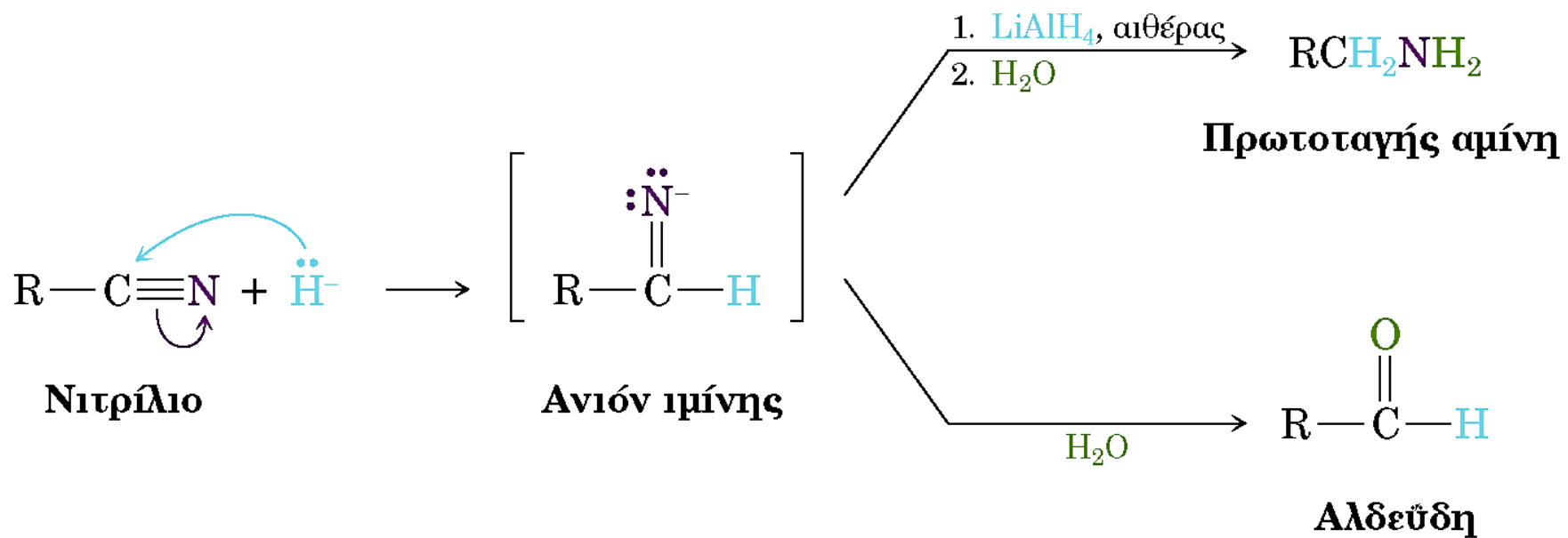
Αναγωγή νιτριλίων

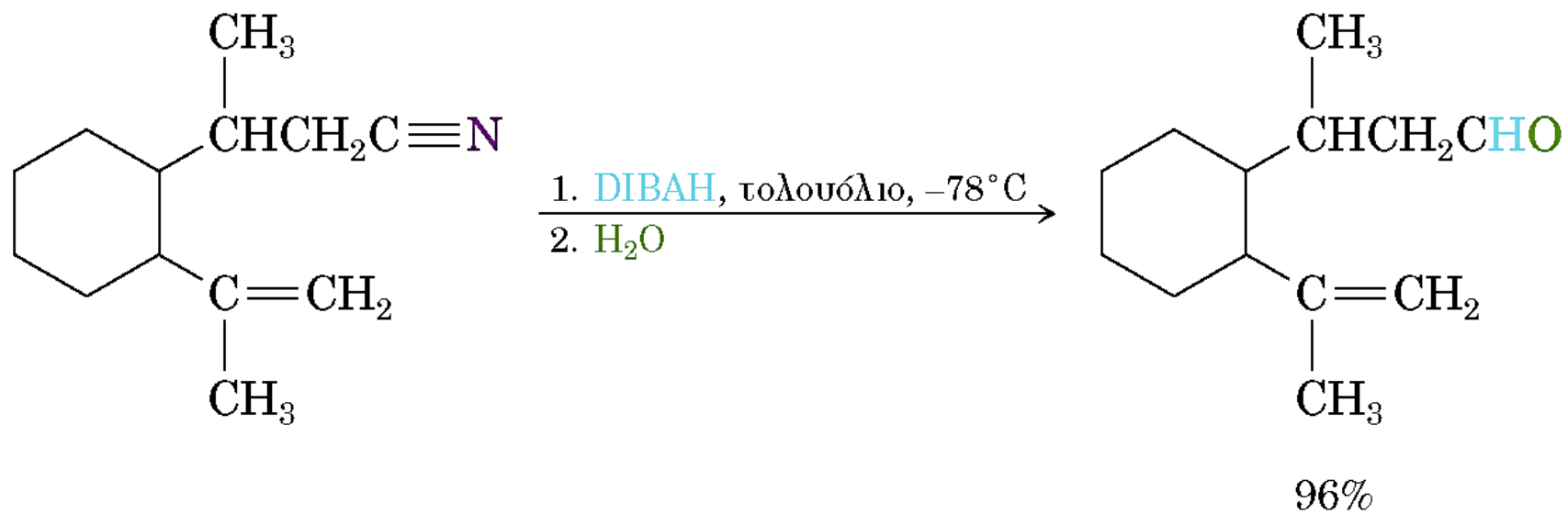

ο-Μεθυλοβενζονιτρίλιο

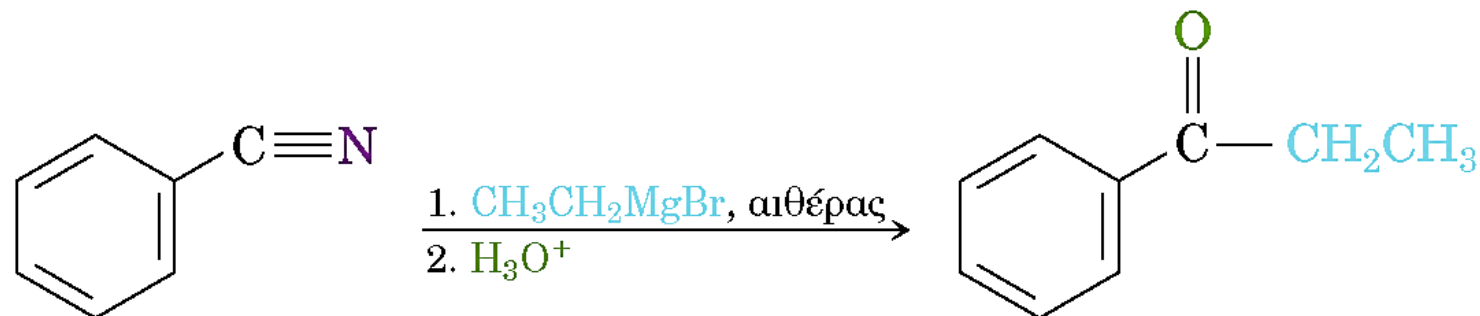

ο-Μεθυλοβενζυλαμίνη
(88%)

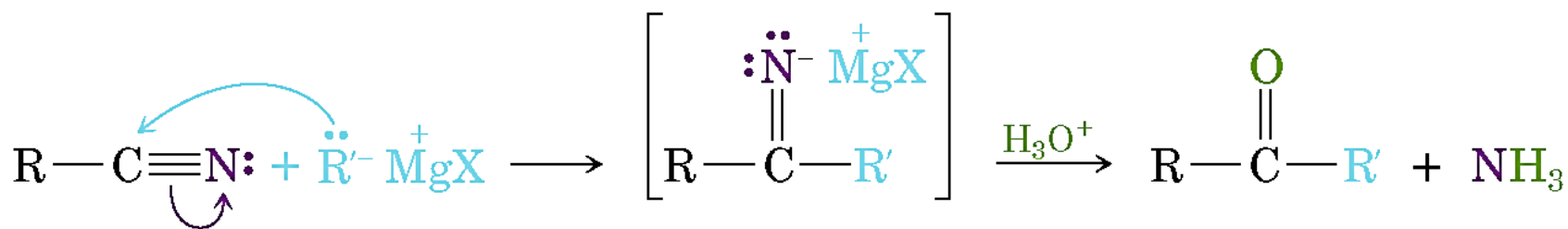

αναγωγή νιτριλίων με Grignard

Βενζονιτρίλιο

Προπιοφαινόνη
(89%)

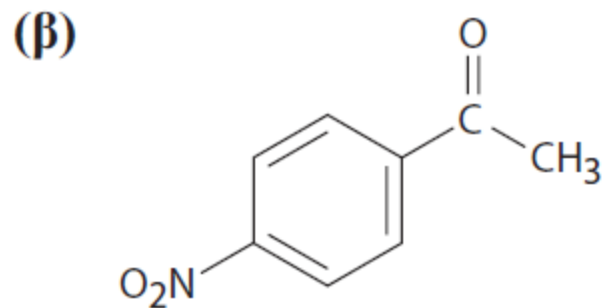
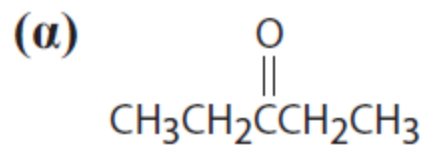
Νιτρίλιο

Ανιόν ιμίνης

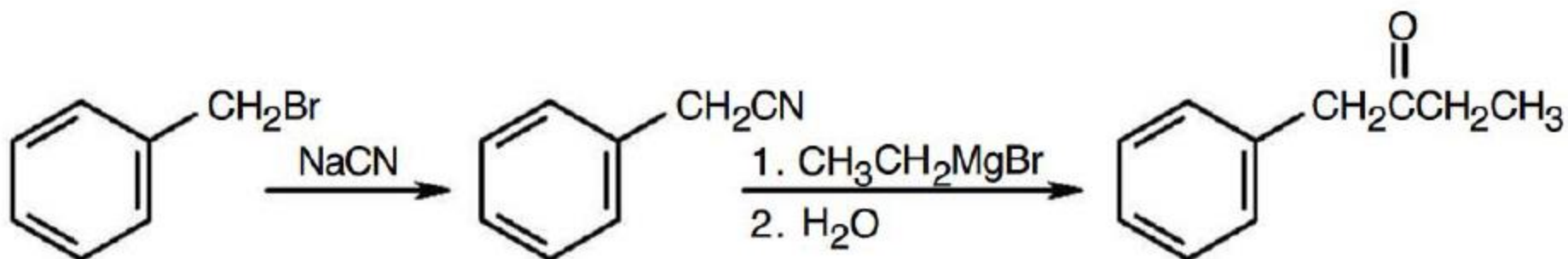
Κετόνη

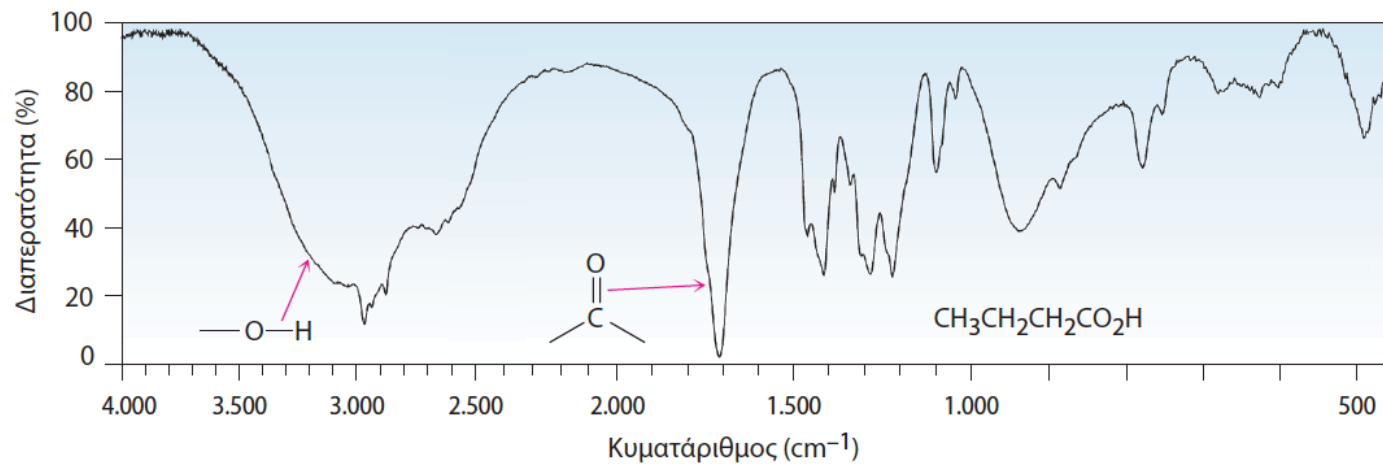
20-13 Πώς θα παρασκευάσετε τις παρακάτω καρβονυλικές ενώσεις με πρώτη ύλη κάποιο νιτρίλιο;

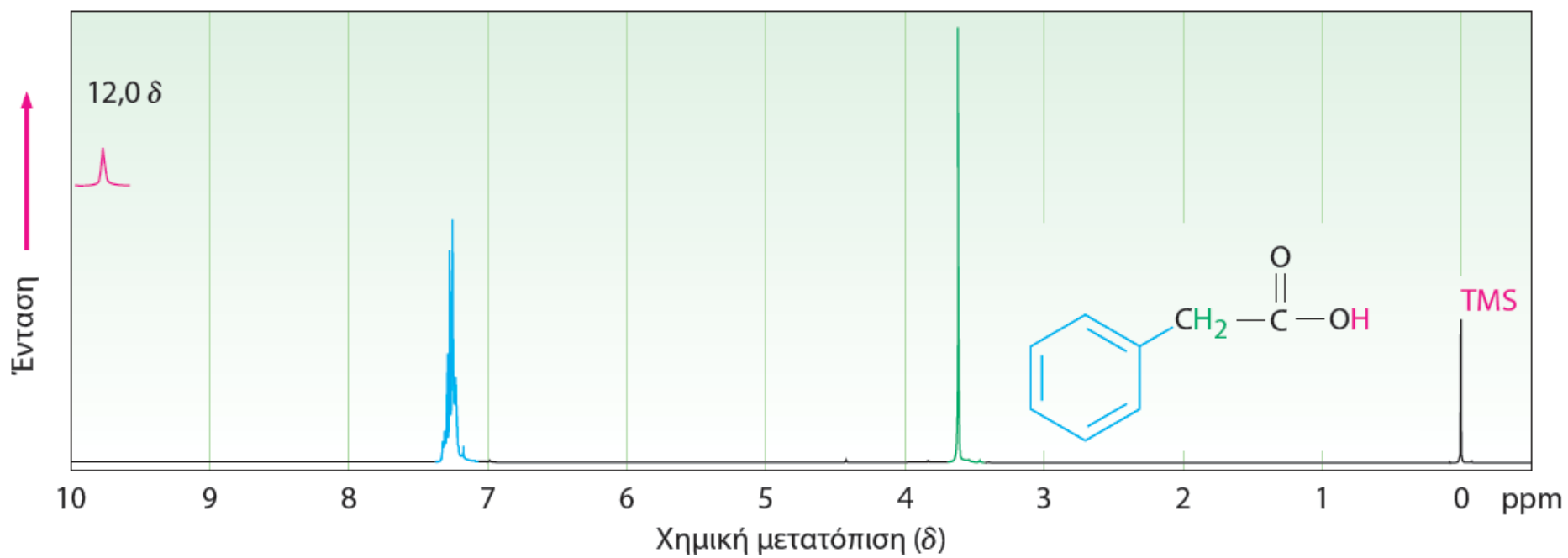

20-14* Πώς θα παρασκευάσετε την 1-φαινυλο-2-βουτανόνη, $C_6H_5CH_2COCH_2CH_3$ από βενζυλο βρωμίδιο, $C_6H_5CH_2Br$; Απαιτούνται περισσότερα από ένα στάδια.

ΕΙΚΟΝΑ 20-5 Φάσμα IR
του βουτανοϊκού οξέος,
 $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$.

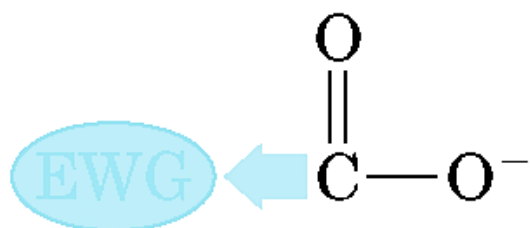

ΕΙΚΟΝΑ 20-6 Φάσμα ^1H NMR του φαινυλοξικού οξέος, $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2\text{CO}_2\text{H}$.

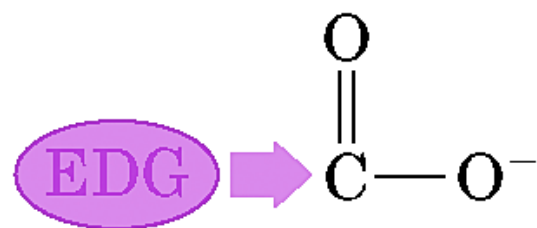

ΚΕΦ.20. ΚΑΡΒΟΞΥΛΙΚΑ ΟΞΕΑ & ΝΙΤΡΙΛΙΑ

επανάληψη

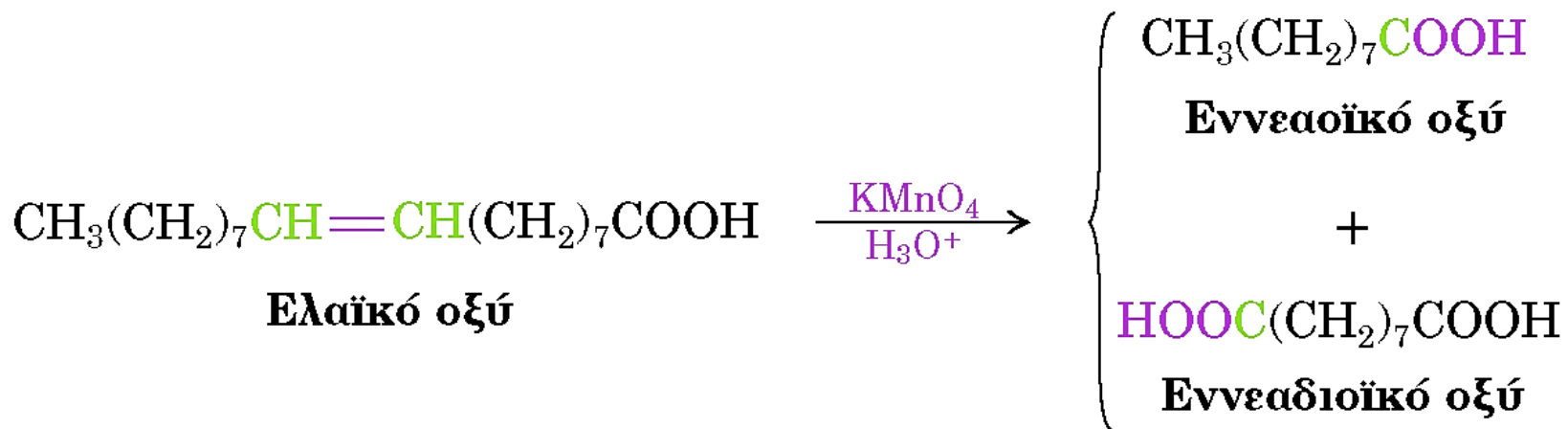
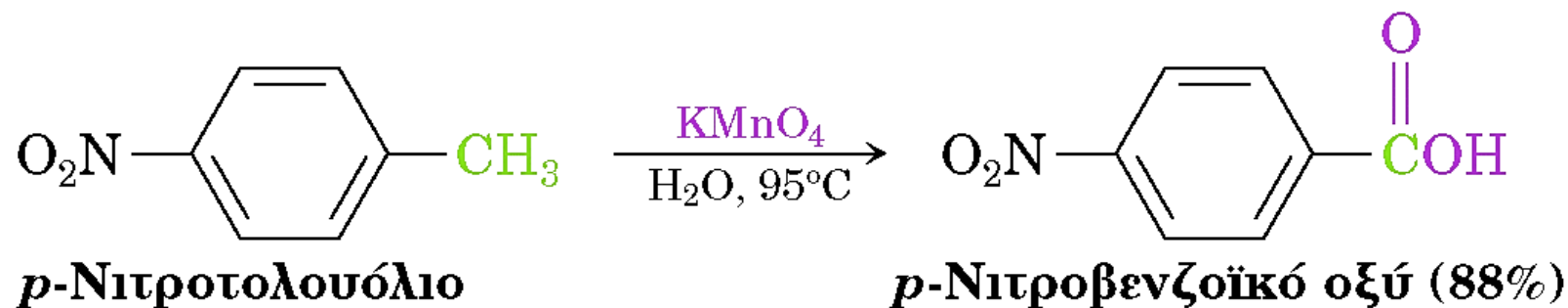

Ομάδα δέκτης ηλεκτρονίων
(Electron-withdrawing group)
σταθεροποιεί το
καρβοξυλικό ιόν και
αυξάνει την οξύτητα (K_a)
του οξέος

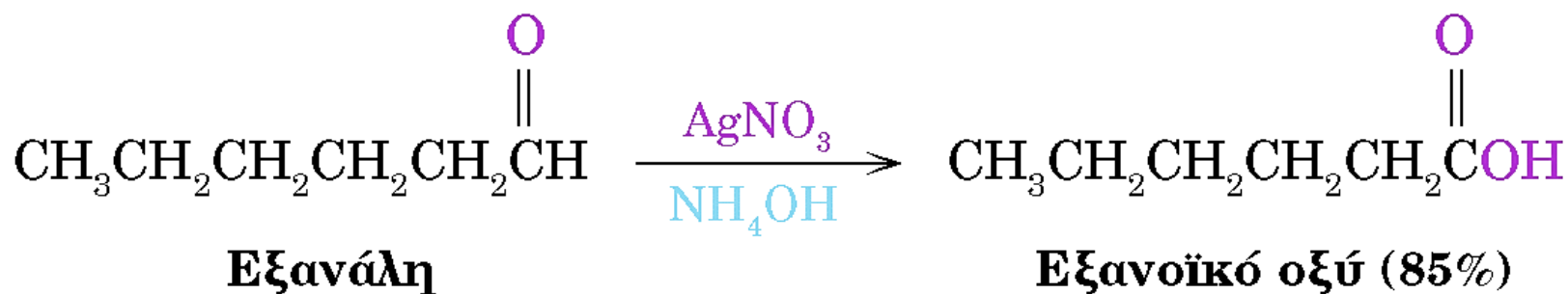
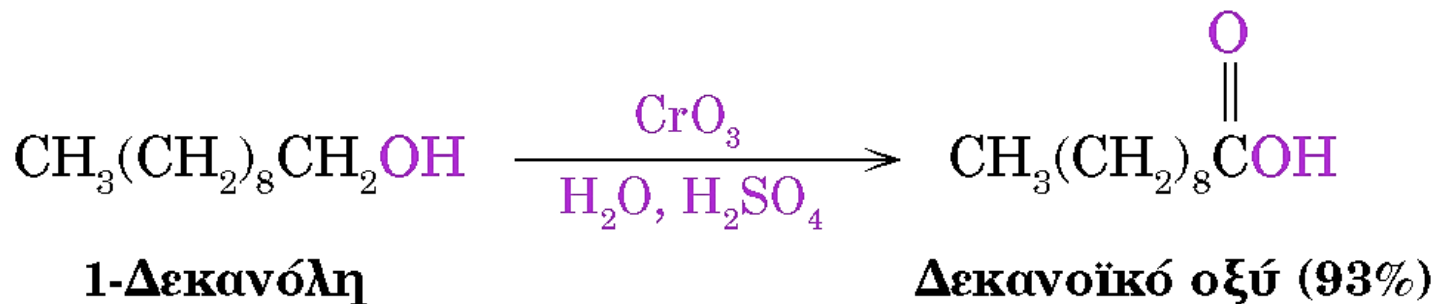

Ομάδα δότης ηλεκτρονίων
(Electron-donating group)
αποσταθεροποιεί το
καρβοξυλικό ιόν και
ελαττώνει την οξύτητα (K_a)
του οξέος

✓ Πώς συνθέτουμε @οξείδωση ανθρακικής αλυσίδας

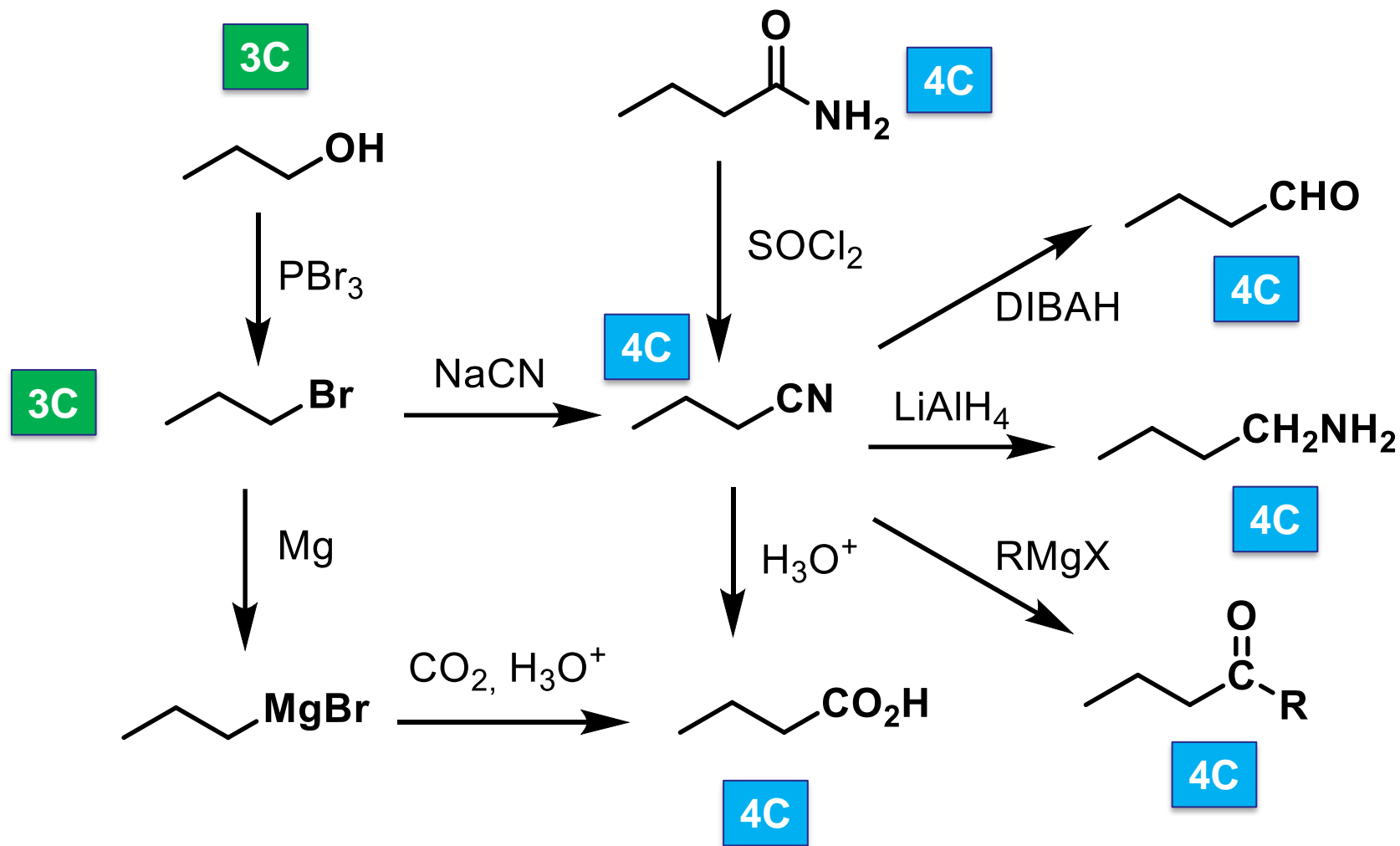

✓ Πώς συνθέτουμε @οξείδωση αλκοόλης/αλδεΐδης

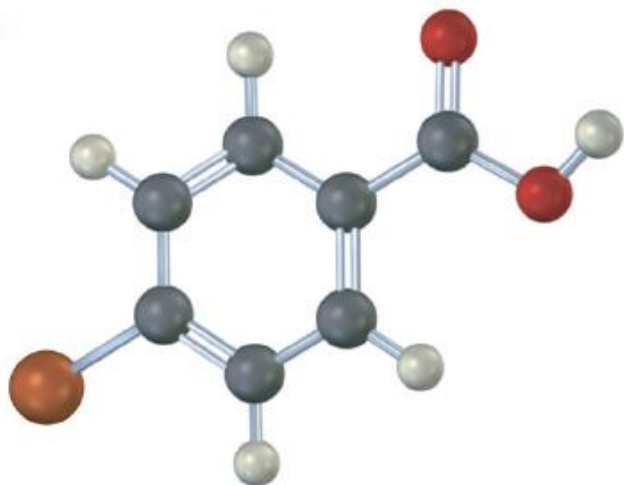

✓ Πώς αντιδρούμε

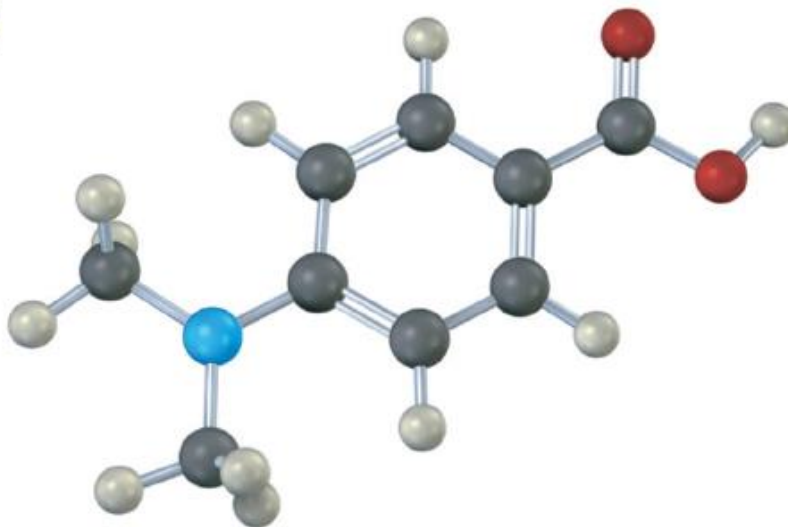

20-18 Θα αναμένετε τα παρακάτω καρβοξυλικά οξέα να είναι περισσότερο ή λιγότερο όξινα από το βενζοϊκό οξύ; Εξηγήστε. (Καφεκόκκινο = Br).

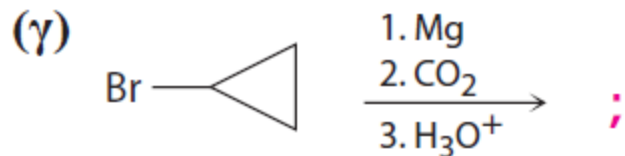
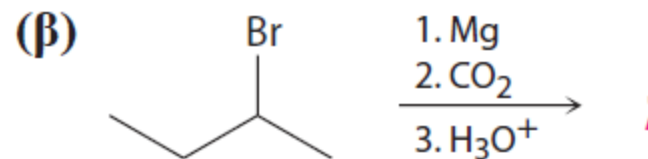
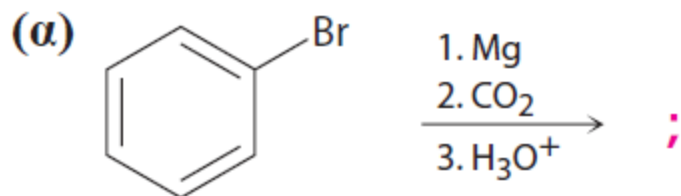
(α)

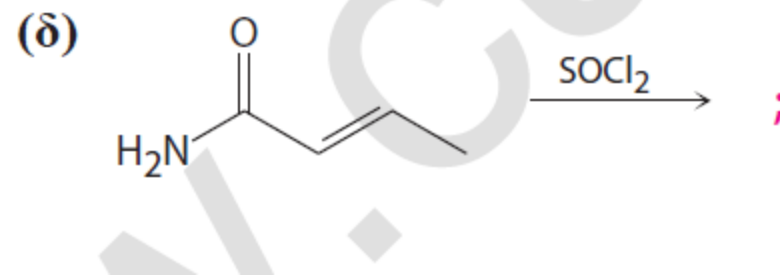
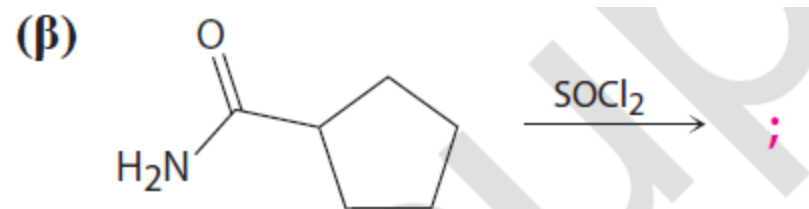
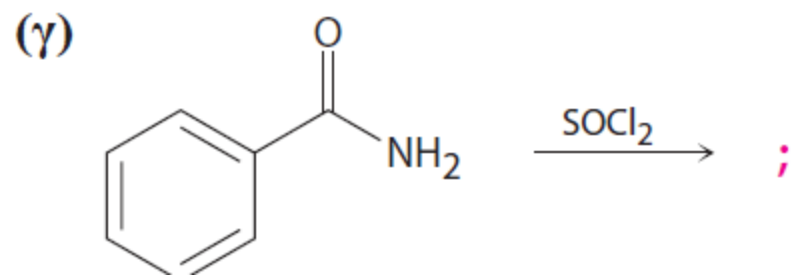
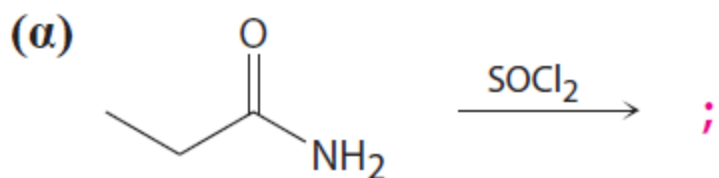
(β)

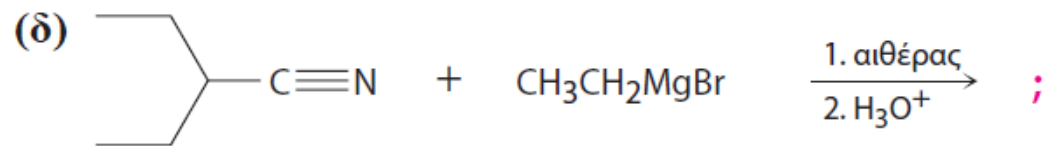
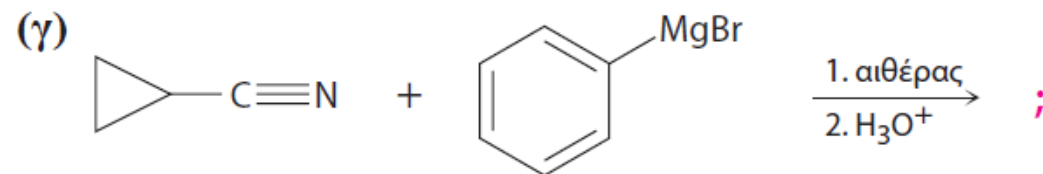
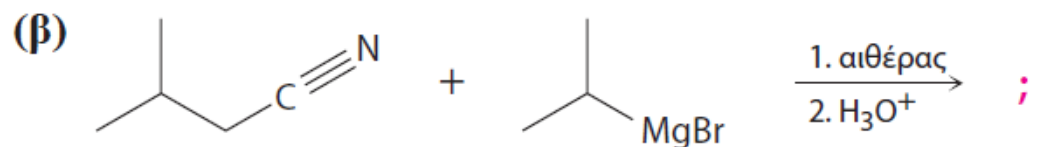
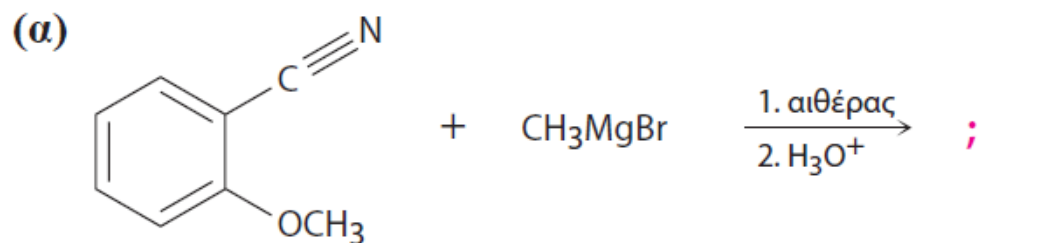
20-21 Προβλέψτε το προϊόν ή τα προϊόντα και γράψτε τον μηχανισμό κάθε μιας από τις παρακάτω αντιδράσεις.

20-22 Προβλέψτε το προϊόν ή τα προϊόντα και γράψτε τον μηχανισμό κάθε μιας από τις παρακάτω αντιδράσεις.

20-24 Προβλέψτε το προϊόν ή τα προϊόντα και περιγράψτε πλήρως τον μηχανισμό κάθε μιας από τις παρακάτω αντιδράσεις.

20-36 Κατατάξτε τις ενώσεις σε κάθε ομάδα κατά σειρά αυξανόμενης οξύτητας:

(α) Οξικό οξύ, οξαλικό οξύ, φορμικό οξύ

(β) *p*-Βρωμοβενζοϊκό οξύ, *p*-νιτροβενζοϊκό οξύ, 2,4-δινιτροβενζοϊκό οξύ

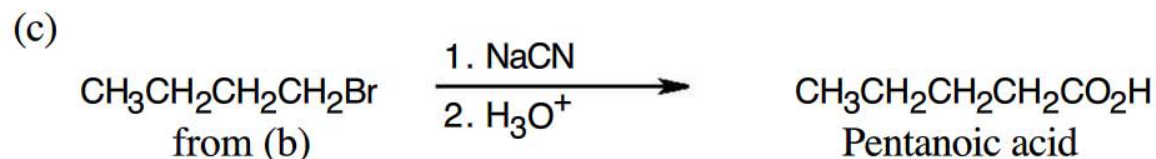
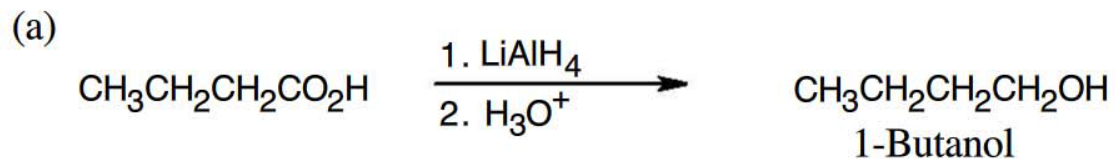
(γ) Φθοροξικό οξύ, 3-φθοροπροπανοϊκό οξύ, ιωδοξικό οξύ

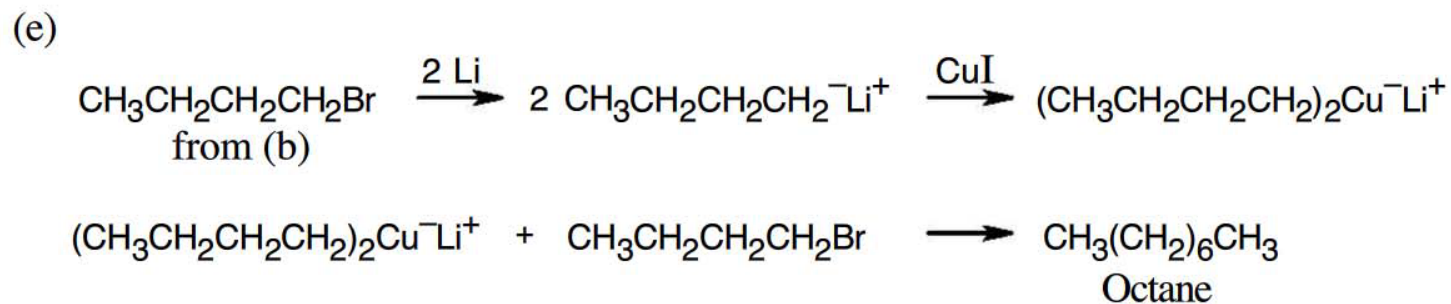
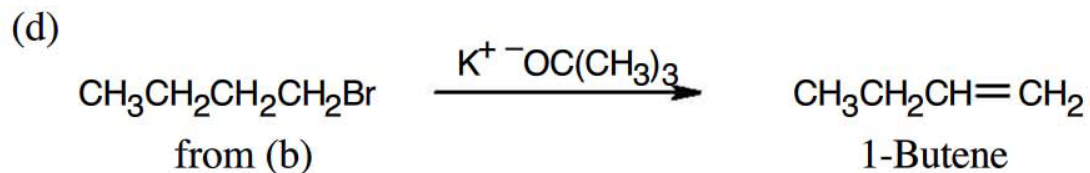
20-43* Πώς θα παρασκευάσετε τις παρακάτω ενώσεις με πρώτη ύλη το βουτανοϊκό οξύ; Περιγράψτε κάθε στάδιο υποδεικνύοντας τα απαιτούμενα αντιδραστήρια.

(α) 1-Βουτανόλη (β) 1-Βρωμοβουτάνιο (γ) Πεντανοϊκό οξύ

(δ) 1-Βουτένιο (ε) Οκτάνιο

Grignard carboxylation can also be used.

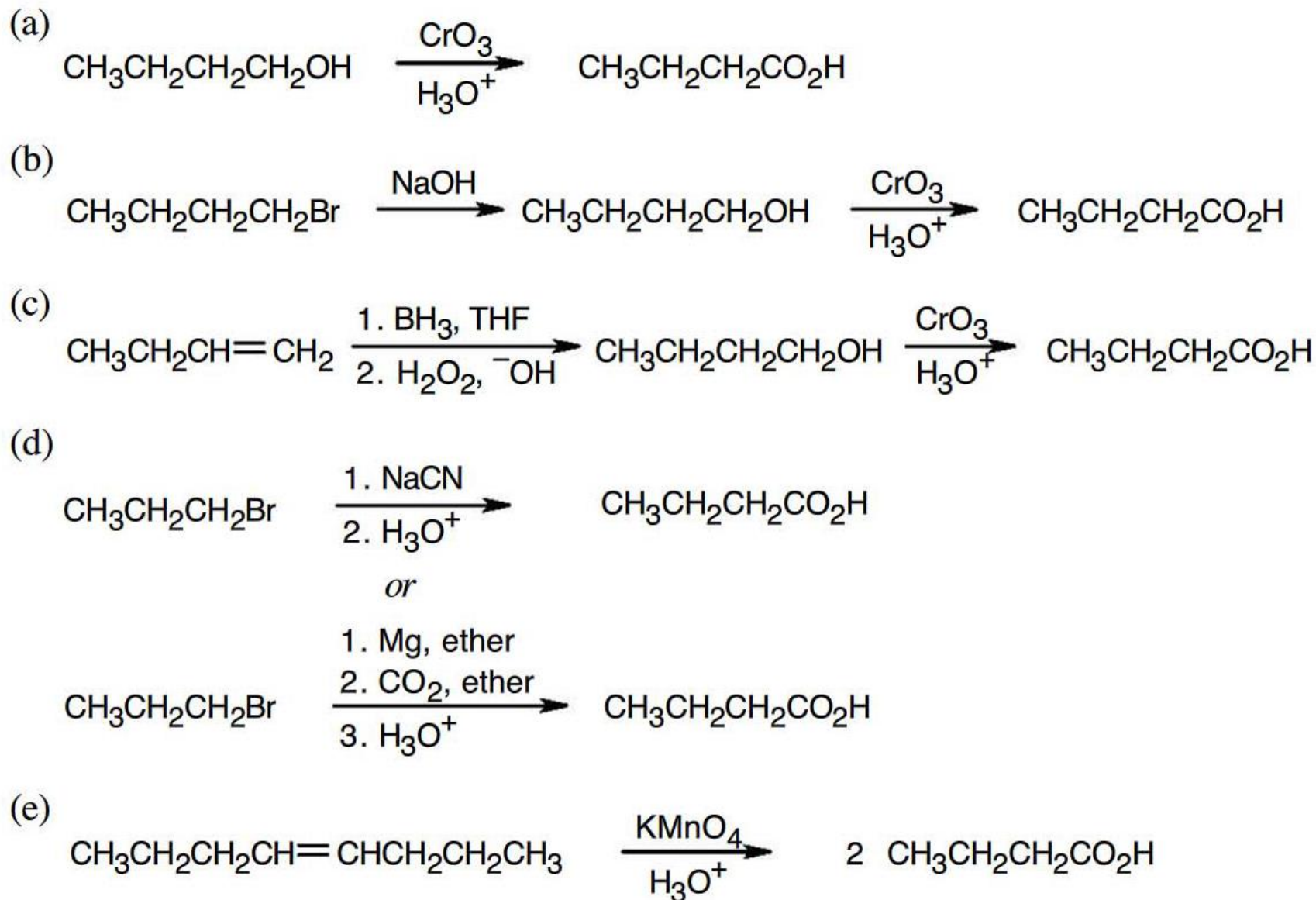

20-44* Πώς θα μετατρέψετε κάθε μία από τις παρακάτω ενώσεις σε βουτανοϊκό οξύ;

Περιγράψτε κάθε στάδιο υποδεικνύοντας τα απαιτούμενα αντιδραστήρια.

(α) 1-Βουτανόλη (β) 1-Βρωμοβουτάνιο (γ) 1-Βουτένιο

(δ) 1-Βρωμοπροπάνιο (ε) 4-Οκτένιο

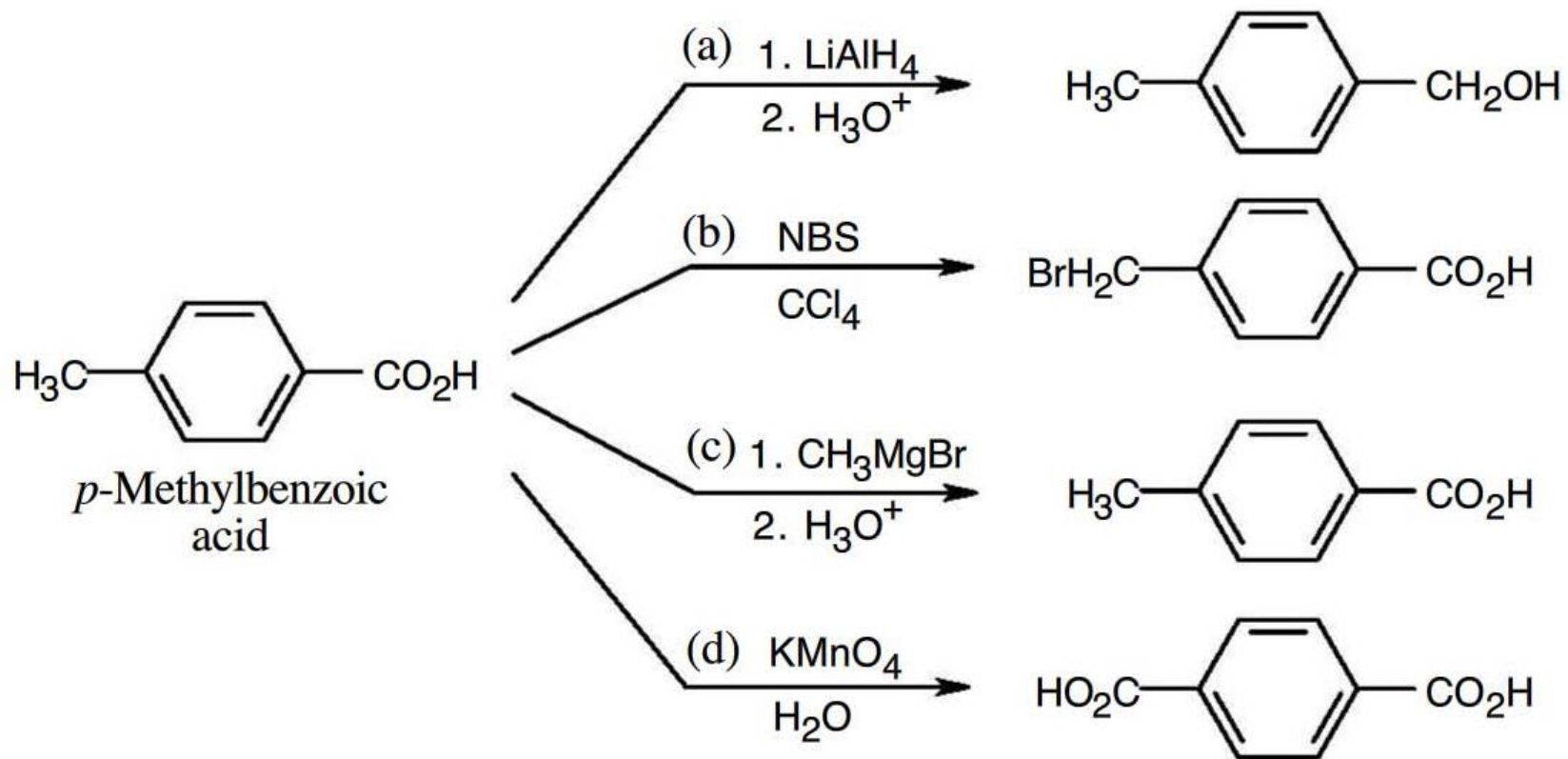

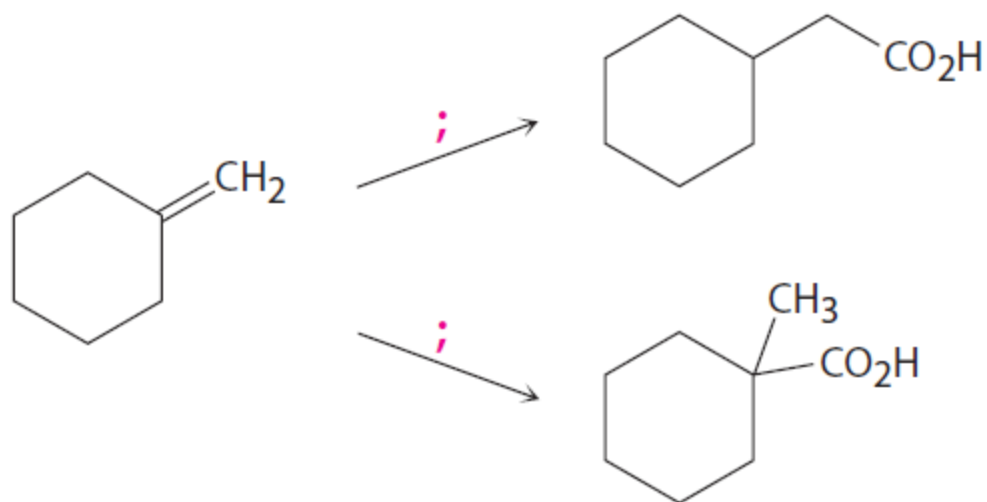
20-47* Προβλέψτε το προϊόν της αντίδρασης του *p*-μεθυλοβενζοϊκού οξέος με κάθε ένα από τα ακόλουθα αντιδραστήρια:

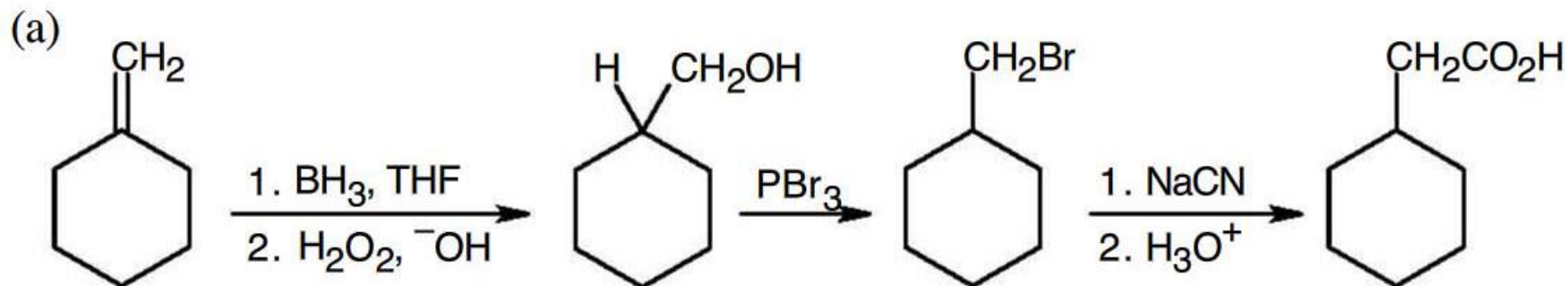
(α) LiAlH_4 , κατόπιν H_3O^+ (β) *N*-Βρωμοσουκινιμίδιο σε CCl_4

(γ) CH_3MgBr σε αιθέρα, κατόπιν H_3O^+ (δ) KMnO_4 , H_3O^+

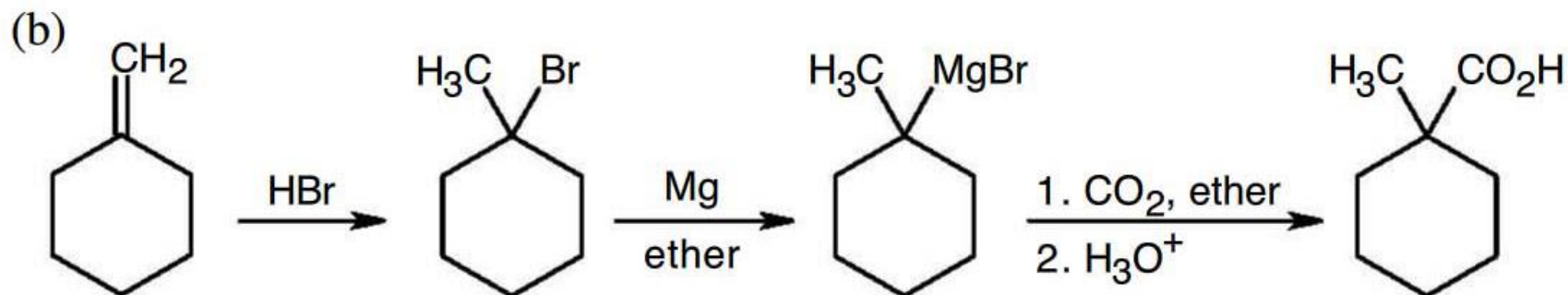

20-49* Πώς θα πραγματοποιήσετε τους παρακάτω μετασχηματισμούς;

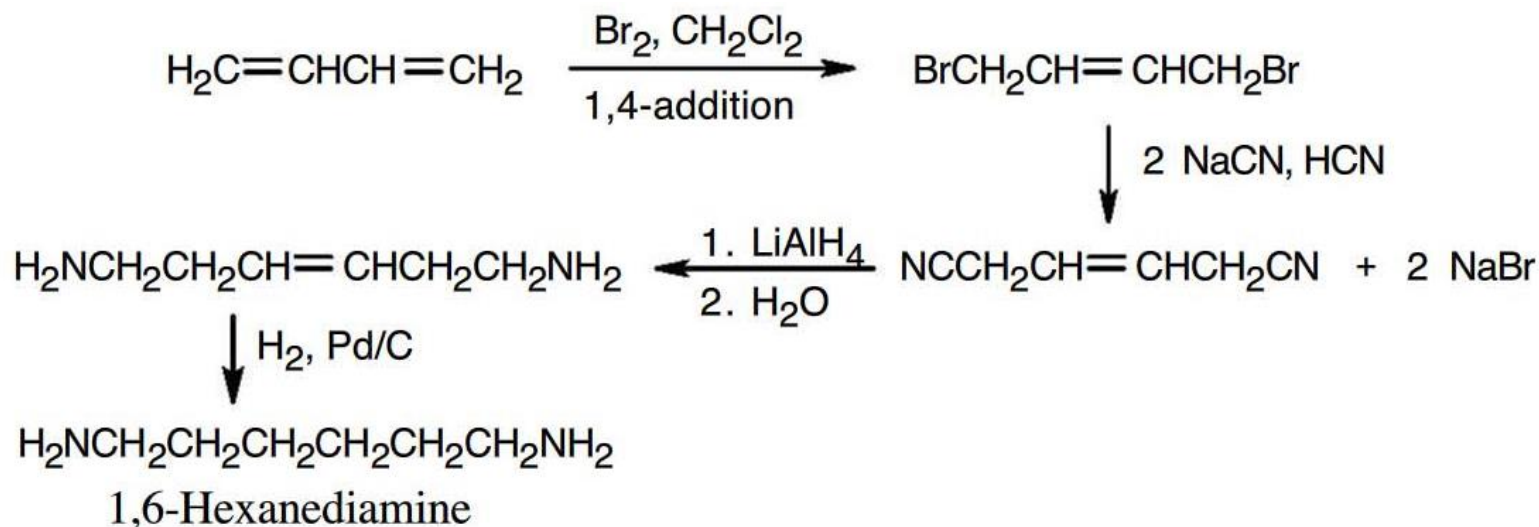
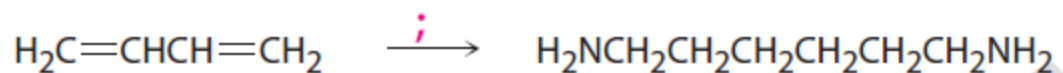

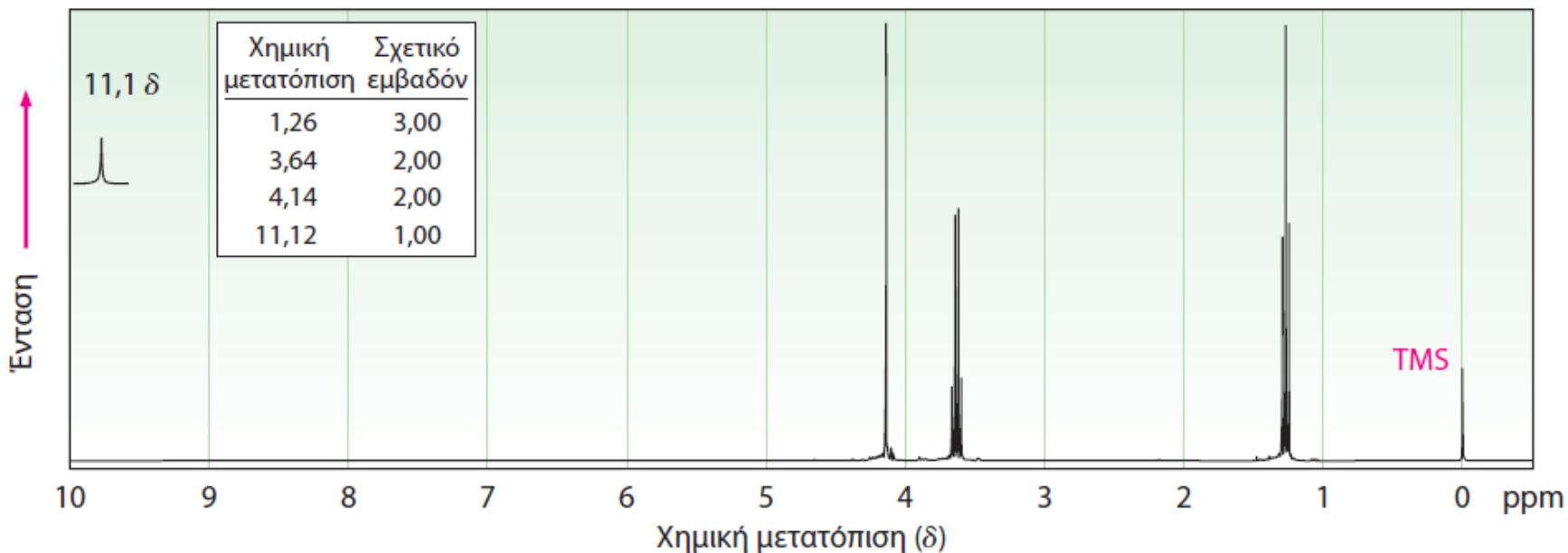
Grignard carboxylation can also be used to form the carboxylic acid.

20-51* Η 1,6-εξανοδιαμίνη, η πρώτη ύλη για την παρασκευή του νάιλον, παρασκευάζεται με πρώτη ύλη από το 1,3-βουταδιένιο. Πώς θα πραγματοποιήσετε αυτή τη σύνθεση;

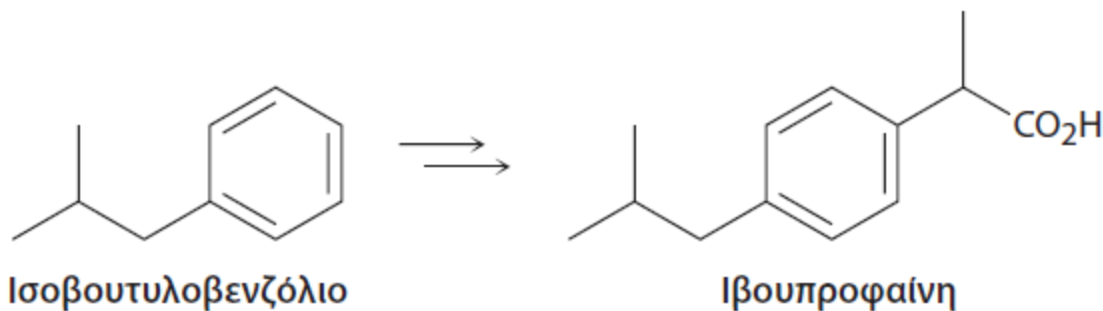

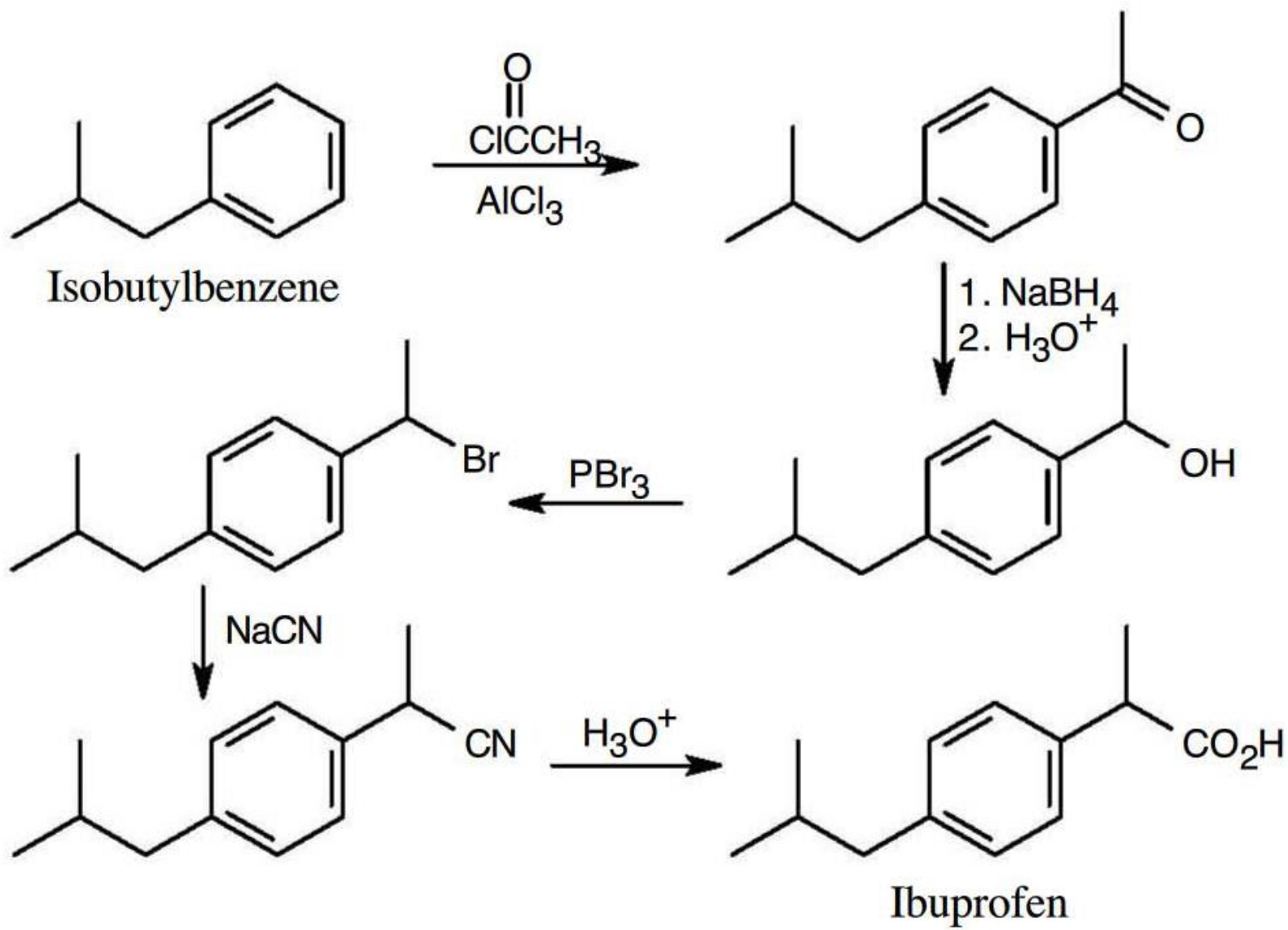
20-56 Η ένωση **A**, $C_4H_8O_3$, εμφανίζει απορροφήσεις στο φάσμα υπέρυθρου στα 1.710 cm^{-1} και στην περιοχή 2.500 έως 3.100 cm^{-1} , και έχει το παρακάτω φάσμα ^1H NMR. Προτείνετε μια δομή για την ένωση **A**.

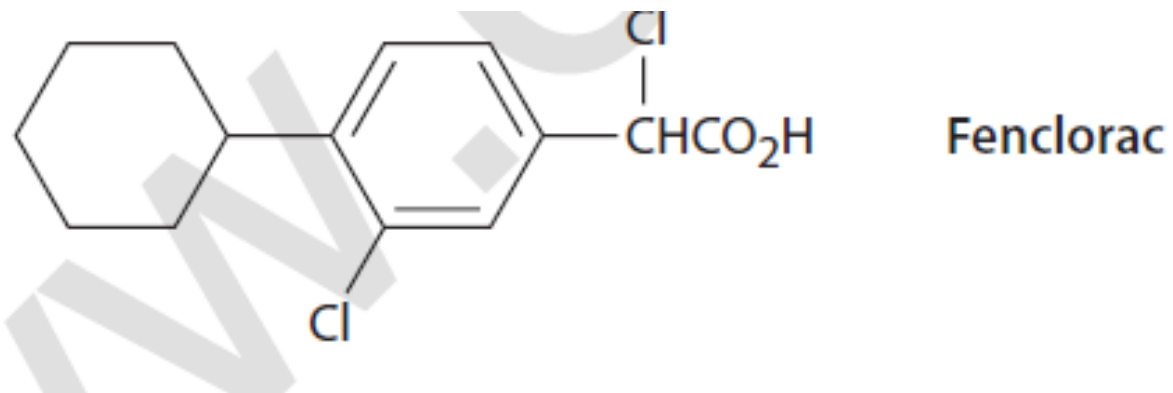

20-58* Πώς θα παρασκευάσετε το αντιφλεγμονώδες φάρμακο ιβουπροφαίνη με πρώτη ύλη το ισοβουτυλοβενζόλιο; Απαιτούνται περισσότερα από ένα στάδια.

20-61 Προτείνετε μια σύνθεση του αντιφλεγμονώδους φαρμάκου Fenclozac με πρώτη ύλη το φαινυλοκυκλοεξάνιο.

20-65 Προσδιορίστε τα αντιδραστήρια **α-στ** στο παρακάτω συνθετικό σχήμα:

